

Zsebi

HÍRADÓ

IX. EVFOLYAM, 48. SZÁM

ÁRA: 1.50 FORINT

1975. NOVEMBER 29.

Az ENSZ hatékonyságát növeli
az alapokmány szigorú megtartása

Jakov Malik, a szovjet ENSZ-delegáció vezetője az ENSZ-közügylés jogi bizottságának ülésén elhangzott felhívásában leszögezte: az ENSZ-alapokmány keretei között tevékenykedve, minden nehézség ellenére lényegesen hozzájárult a béke és a nemzetközi biztonság fenntartásához és megszilárdításához, valamint sok bonyolult és ésszerű nemzetközi probléma megoldásához. — A szovjet delegáció — mondotta Jakov Malik — azon az állásponton van, hogy a Biztonsági Tanács állandó tagjai közötti egyenlőség elve nem csupán a legreálisabb, hanem az egyetlen ésszerű megoldás, amikor a világon különböző társadalmi és gazdasági rendszerű államok vannak.

A Szovjetunió — folytatta Jakov Malik — aktívan közreműködve az ENSZ tevékenységében, következetesen kikérte a világszervezet tekintélyének növelése és az alapokmány szigorú megtartásán alapuló hatékonysága mellett. Az ENSZ hatékonyságának és szerepe növelésének fő irányzata az, hogy megváltoztatják az alapokmányt és a kialakult struktúrát, hanem az, hogy szavatolják az alapokmány szigorú megtartását, a lehetőségek maximális kiaknázását, valamint azt, hogy valamennyi állam teljesítse az alapokmányból fakadó köteleességét.

A szovjet delegáció vezetője befejezésül visszautasította a kínai küldöttség rágalmaival szemben a kínai vezetőket és ENSZ-képviselőket a szovjetek elleni szovjetellenességük és a világuralmi törekvések káros eszméitől megkülönböztetését, cinikusan és megaláztatással meg akarják állítani az ENSZ minden, a béke és biztonság megszilárdítására, az enyhülésre, a leszerelésre, a leszerelési vi-

lágkonferencia összehívására, az erőszak elutasítására, valamint az atomfegyverek végleges megtiltására irányuló erőfeszítését.

Az ENSZ közgyűlése nagy többséggel elfogadta azt a határozatot, amely a nemzetközi biztonság erősítéséről szóló kérdésekkel foglalkozik. A határozatot, amely a Szovjetunió kezdeményezésére született, a nemzetközi közvélemény nagy meglepéssel fogadta.

Az ENSZ közgyűlése két egymásnak ellentmondó határozati javaslat elfogadásával lezárta a koreai vitát, illetve gyakorlatilag ismét egy évvel elodázta a probléma megoldását. Az első javaslat, amelyet a szocialista és az el nem kötelezett országok előterjesztése nyomán a közgyűlés ötvennégy szavazattal negyvenhárom ellenében, negyvenkét tartózkodás mellett fogadott el, követeli a Dél-Koreában állomásozó valamennyi külföldi csapat kivonását. A határozat leszögezi, hogy a fegyverszüneti megegyezést békeszerződéssel kell felváltani, amelyek kidolgozásában a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság és az Egyesült Államok venne részt. Az amerikaiak által támogatott másik határozati javaslat csupán azt indítványozza, hogy az ENSZ-parancsnokságot fel kell oszlatni és meg kell kezdeni a tárgyalásokat a fegyverszüneti egyezmény korszerűbb megállapodással való felváltásáról.

Ez a javaslat előírja, hogy a tárgyalásokon Dél-Korea is vegyen részt. A határozat nem beszél a külföldi csapatok kivonásáról, és ezzel gyakorlatilag szentesíti az amerikai csapatok jelenlétét. A nyugati határozattervezetet 59 tagállam szavazta meg, 51-en elleneztek, 29-en pedig tartózkodtak a szavazástól.

Az ENSZ-vita résztvevői támogatják
a szovjet leszerelési javaslatokat

Az ENSZ-közügylés politikai bizottsága folytatta a vitát a leszerelésről. Felsőházában Dánia, Ghana, valamint az Ukrán SZSZK képviselője. A dán küldött fontos kezdeményezésnek nevezte azt a javaslatot, amelyet a Szovjetunió az új tömegpusztító fegyverek kifejlesztésének beállítására tett. Követelte továbbá, hogy az érintett országok vállalják meg azt a határozatot, amelyet a közgyűlés a szovjet javaslatra fogadott el, amely a Biztonsági Tanács állandó tagjai katonai kötelezettségének 10 százalékos csökkentését irányozza elő.

A ghanai ENSZ-küldött kijelentette: kormány támogatja a szovjet leszerelési javaslatokat, valamint a leszerelési világkonferencia mielőbbi összehívását.

Az ukrán küldött ugyanakkor szót emelt a leszerelési világkonferencia konkrét előkészítésének megkezdése mellett. Elítélte a kínai küldöttek azt a kijelentését, miszerint „a háború elkerülhetetlenek”. E kijelentés nemcsak, mint felszólítás a fegyverkezési hajszára és a háborús törekvésekre folytatására — mondotta.

Szadrudin Aga Khan, az ENSZ menekültügyi főbiztos megartotta beszámolóját a

hogy megakadályozza a szovjet képviselőt normális munkáját. A tüntetők a Szovjetunióval szemben ellenséges fagyűlő, cionista értelmű jelszavakat tartalmazó plakátokat és transzparenseket vittek.

A szovjet képviselő ismételt követelte az Egyesült Államok ENSZ-missziójától, hogy tegye meg a szükséges lépéseket a szovjet képviselőt normális munkáját komolyan akadályozó cselekmények megállítására.

A Szovjetunió és Olaszország fejleszti
kapcsolatait a helsinki záróokmány
szellemének megfelelően

Leonyid Brezsnyev, az SZKP Központi Bizottságának főtitkára találkozott Giovanni Leonéval, az Olasz Köztársaság elnökével, aki hivatalos látogatáson tartózkodott Moszkvában.

Leonyid Brezsnyev és Giovanni Leone kedvezően értékelték az enyhülési politika eredményeit, a nemzetközi helyzet javulását. Elégedetten állapították meg, hogy a szovjet-olasz kapcsolatok továbbra is kedvező irányban és stabil alapon fejlődnek. A kapcsolatok a kölcsönös bizalmat, a jó szándékot, az egyenjogúságot és a kölcsönös előnyök elveire épülnek.

Az SZKP KB főtitkára és az olasz köztársasági elnök megállapította, hogy a két ország közötti együttműködés további elmélyítése megfelel az európai biztonsági konferencia záróokmánya szellemének. Ezt az okmányt a Szovjetunió és Olaszország az európai béke megszilárdítását célzó hosszú távú akcióprogramnak tekinti. Az együttműködés során felhalmozódott tapasztalatok lehetővé teszik, hogy bizalommal tekintsenek a szovjet-olasz kapcsolatok fejlődésének távlati elé különböző területek vonatkozásában, beleértve a politika területét is.

A felek hangsúlyozták: a Szovjetunió és Olaszország

Szovjet-olasz nyilatkozat Moszkvában

Moszkvában Andrej Gromiko szovjet és Mariano Rumor olasz külügyminiszter aláírta a szovjet-olasz nyilatkozatot, amely kimondja: a Szovjetunió és Olaszország véleménye szerint az európai biztonság megerősítése és az együttműködés fellendítése — amelynek tovább kell fejlődnie a helsinki záróokmányban foglalt elvek és tételek minden részvevő által való megvalósítása útján — „elősegítheti e folyamat áttérjedését a világ más térségeire, egyebek között a Földközi-tenger térségére”.

A Szovjetunió és Olaszország a maga részéről és egymással együttműködve arra fog törekedni, hogy az Európában létrejövő kedvező feltételek, betörekveztet enyhülés előrehaladjon, konkrét anyagi tartalommal telítődjen. elősegítve az olyan problémák megoldását, amelyekről függ a békének és a népek biztonságának megszilárdulása, minden államban a béke, független fejlődésbe vetett meggyőződés megerősítése, a válsághelyzetek elhárítása.

Andrej Gromiko és Mariano

Fegyveres zavargások
Bangladesben

A hírügynökségi jelentésekből kitészik, hogy Bangladesben továbbra is bonyolult és feszült a helyzet. A chittagongi haditámaszponton fegyveres összetűzések voltak a hadiflotta tengerészei között. A szélsőjobb- és szélsőbaloldali elemek provokálta összecsapásokban eddig mintegy 50 ember vesztette életét. A rendbontás megfékezésére a bangladesi katonai vezetés két tagja, Ziaur Rahman vezérőrnagy, a fegyveres erők vezérkari főnöke és Musarraj Hosszein, a haditengerészet főparancsnoka Daccából Chittagongba utazott.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának meghívására baráti látogatást tett Magyarországon Alvaro Cunhal, a Portugál Kommunista Párt Központi Bizottságának főtitkára. A portugál testvérpárt képviselőit fogadta Kádár János, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára. A megbeszéléseken Kádár János tájékoztatta a portugál testvérpárt vezetőit az MSZMP tevékenységéről, a hazánkban folyó szocialista építmunka helyzetéről.

Alvaro Cunhal tájékoztatást adott a portugál helyzetről, a Portugál Kommunista Párt tevékenységéről. Ismertette pártjának álláspontját a portugál haladó erők és a Fegyveres Erők Mozgalma egységért és a demokratikus átalakulásért vívott harcban.

Kádár János kifejezte az MSZMP szolidaritását a portugál testvérpárttal, s az ország tényleges demokratikus átalakulásáért küzdő minden haladó erővel és mozgalommal. A magyar kommunisták elélik az ellenforradalmi körök fasiszta restaurációs kísérleteit, s azokat az imperialista törekvéseket, amelyek durván beavatkoznak Portugália belügyeibe, a politikai, gazdasági és katonai zsalolás eszközeivel próbálják akadályozni az ország haladó irányzatú fejlődésének folyamatát.

A két párt képviselői kife-

jezték szolidaritásukat az MPLA vezetete Angolai Népi Köztársaság forradalmi harcával. Határozottan eltiltik az imperialista beavatkozási kísérleteket, a reakciói erők fegyveres intervencióit, amelyek fenyegetik nemcsak Angola, hanem a többi afrikai ország függetlenségét is.

Kádár János és Alvaro Cunhal a megbeszélések során hangsúlyozta annak jelentőségét, hogy a nemzetközi enyhülés kiterjedése, a béke egymás mellett és politikájának további térhódítása kedvezően hat a társadalmi haladásért vívott küzdelem feltételeire Európában és a világ más térségeiben.

Az MSZMP és a PKP nagy fontosságot tulajdonít a kommunista- és munkáspártok együttműködésének, akcióegységének. Cselekvően támogatják az európai testvérpártok konferenciájának előkészítő munkáját.

A két párt képviselői nagyra értékelték pártjaiknak a marxizmus-leninizmus és proletár internacionalizmus elvein alapuló testvéri barátságát, és megállapodtak az együttműködés továbbfejlesztéséről.

A portugál testvérpárt képviselőinek látogatása és annak eredményei hozzájárultak az MSZMP és a PKP, valamint a két népi közötti szoros baráti kapcsolatok további erősítéséhez.

Franco meghalt, Juan Carlost
spanyol királlyá nyilvánították

Franco spanyol államfő meghalt. Spanyolországban állami gyászt rendeltek el. Az államfőt a Prado-palotában ravatalozták fel, majd eltemették.

Az alkotmányos előírások értelmében utódja Juan Carlos herceg, aki október 30-ától ideiglenes jelleggel tölti be az államfői tiszteletet.

A spanyolországi események visszhangjából

Franco halálával eltűnt az európai történelemből az utolsó fasiszta diktátor. Hatalmát még Hitlernek és Mussolininek köszönhetette. A rendszer, amely nevével összefonódott, a fasiszmus egyik változata volt; népi méretű kegyetlenkedésekkel került uralomra, a baloldali erők fizikai kiirtásától minden haladó gondolat brutális elnyomásáig a fasiszmus jegyeit viselte. A rezsim, igaz, többször is megpróbálta átfesteni a homlokzatot, lavírozott, hogy átmentse magát, de lényegében nem változhatott: legfőbb eszköze és az egyetlen, amiben bizonyult, a terror volt, a megfélemlítés, a reformtörekvések ezen buktak el; a realitásokra, bárhol is változtak is azok, ezért nem tudott politikailag válaszolni.

Ez bizonyosodott be néhány hete újra, a baszk hazafiak kivégzésénél, amely joggal váltotta ki a világ közvéleményének legélesebb tiltakozását. Nyilvánvaló volt, hogy ezek az ítéletek ugyanabból a kíméletlenségből születtek, amely a diktátort és rendszert uralmának kezdetétől jellemezte. De nyilvánvaló volt az is, hogy a tiltakozás hangját már el nem fojthatták. És ez a hang ma erősebben, biztosabban hallatszik, mint valaha.

Franco meghalt, de ahhoz hogy valóban új korszak nyíljon a spanyol történelemben, arra van szükség, hogy a francóizmusnak is véget vessenek, és demokratikus rendszert teremtsenek meg. Ebben foglalható össze a világ haladó közvéleményének a visszhangja.

Dolores Ibarruri, a Spanyol Kommunista Párt elnöke a TASZSZ tudósítójának adott nyilatkozatában kijelentette, hogy Franco halálával új feltételek jöttek létre az ország demokratikus fejlődéséhez. A demokratikus Spanyolország — mondotta fontos szerepet játszhat a nemzetközi enyhülésben, az európai béke és biztonság megszilárdításában. Hangoztatta, hogy a spanyol népnek következetes harcot kell kibontakoztatnia az or-

szág demokratizálásáért, az általános és demokratikus választások megtartásáért, a bebörtönzött politikai foglyok életének megmentéséért.

Ibarruri megjegyezte, hogy Spanyolországban megvannak a feltételek a demokratikus változásokhoz. Erre mutat mindenképp az, hogy az országban erős munkásmozgalom tevékenykedik, megvannak a feltételek a demokratikus szervezetek egységfrontjának a megerősítéséhez, a hadseregben vannak olyan tisztek, akik fellépnek a francóizmus ellen, és végül rendszerellenes hangulat tapasztalható a katolikus egyházon belül, és bizonyos nemzeti tökések körökben.

Santiago Carrillo, a Spanyol Kommunista Párt főtitkára Párizsban kijelentette: „El kell kerülni a francóizmus folytatását, mert az káoszhoz vezet, tömöríteni kell azokat, akik véghez akarják vinni a polgárháborús szemlélettel, akik a nép kezébe akarják adni a döntés jogát, akik demokratikus rendszert akarnak.”

A moszkvai Izvesztija szemleírója hangoztatja: bárhol is alakuljanak a fejlemények a közeli hetekben és hónapokban, biztosnak tekinthető, hogy Spanyolország végül is ráter a demokrácia és a társadalmi haladás útjára. Amennyire meg lehet ítélni, a mostani szakaszban az alapvető politikai csoportosulások tehát a jobboldaliak és a demokratikus ellenzék közül egyiknek sincs elegendő befolyása ahhoz, hogy monomóli helyzetbe kerüljön. Ezért feltehetően egyelőre csak kompromisszumos döntések jöhetnek szóba. Ami az események távolabbi alakulását illeti, abban a demokratikus erőknél szolidaritása és aktivitása játszik döntő szerepet — hangoztatja a moszkvai lap.

Spanyolországban belül a „demokratikus platform” elnevezésű ellenzéki tömörülésben részt vevő spanyol szocialista munkáspárt nyilatkozatban szólította fel az ország népet a demokratikus társadalom felépítésére. Ezekben a napokban a spanyol demokratikus erők attól tartanak, hogy a jobboldal erőszakos provokációkra használja ki a helyzetet.

A hat vezető tőkésország rambouillet-i csúcstalálkozója

Véget ért Ford amerikai és Giscard francia elnök, Schmidt nyugatnémet kancellár, Wilson brit, Aldo Moro olasz és Miki Takeo japán miniszterelnök „gazdasági csúcstalálkozója”, amelyet a Párizstól mintegy 50 kilométernyire fekvő Rambouillet kastélyában tartottak meg. Az állam- és kormányfők három napon át zárt ajtók mögött, több mint háromezer rohamrendőr és számtalan testőr őrizetében tanácskoztak; a sajtó az összejárat „konklávójáról” vagy „csúcsezmináriusról” írt.

A találkozó a tőkés világot sújtó válság „együttes orvoslásáról” tanácskoztak. Rambouillet-ben a hat állam- és kormányfő a városházán összegyűlt tudósítók előtt tett rövid nyilatkozatokban fejezte ki megelégedését a találkozó hasznosságát, sőt reményét az elvi egyetértés gyakorlati megvalósítását illetően. Ezzel egyidőben közzétett közös deklarációjuk több „orientációt” körvonalaz, gondosan kerülve a konkrétumokat. Pénzügyek: az árfolyamok bizonyos jobb stabilizációja; kereskedelmi kapcsolatok: a protekcionista intézkedések eltörlése; munkanélküliség: elsősorban a munkanélküliség elleni intézkedések számára, anélkül, hogy súlyosbítnának az inflációt; energia: szándék az újabb olajár-emelkedések elhárítására; deficit: a fizetési mérleg kiegyensúlyozásának segítése.

A deklaráció lényegét Giscard elnök az újságírók kérdésére így foglalta össze: a találkozó fő érdeme az, hogy a válságos időkben létrejött és hogy közös szándékot fejezett ki. Az egyik kérdésre vá-

laszolva hangoztatta: a találkozó résztvevői a szocialista országokkal folytatott gazdasági kapcsolataik szabályos és gyümölcsöző fejlesztését kívánják, mert ez a nemzetközi enyhülés folytatásának fontos eleme.

A közös deklarációban felsorolt általános irányzatok kívánságlistája alkalmat adott a „sikerről” szóló gyors kommentároknak; valójában arról van szó, hogy a nagy tőkés hatalmak, vezetői igyekeznek megnyugtatni a kapitalista országok közvéleményét, amelyet mindinkább aggaszt a harmincas évek gazdasági válsága óta nem tapasztalt méretű hanyatlás és pangás, a nyugati pénzügyi rendszer zűrzavara, a gyors infláció, a mind súlyosabb munkanélküliség. A párizsi televízió szerint a hat vezető tőkés hatalom ilyen helyzetben „nem engedhetne meg magának a kudarc luxusát”.

A találkozót mindenekelőtt Ford elnök használta ki propagandára. Az amerikai szövegek ismertették az elnök felmondását, amely a gazdasági fellendülés „újrakezdéséről” szólt; eszerint az amerikai ipari termelés ismét megkezdte növekedését. A franciák azt emelték ki, hogy nem akartak határozatot hozni az energia- és nyersanyagokról az érdekeltek fejlődő és olajtermelő országok távollétében.

A párizsi sajtókommentátorok rámutatnak arra, hogy a válság felszámolására irányuló kívánságok felsorolása csak jámbor óhaj lehet mindaddig, amíg nincsenek válaszok a „hogyan?” kérdésre. Erről azonban hallgatnak a „hatok”.

Peking különös „segítése” a fejlődő országoknak

Alekszandr Gubor, az APN szemleírója kommentárjában Peking úgynevezett segítségnyújtásával foglalkozik Afrikában, Ázsiában és Latin-Amerika fejlődő országában.

Mit jelent az a 97 vállalat, amelyet ezekben az országokban a Kínai Népköztársaság közreműködésével építettek? Többségükben könnyű- és élelmiszeripari objektumokról, mezőgazdasági és szállító vállalatokról van szó. Ráadásul ezek elavult berendezéssel felszerelt, gyakran nem komplett, kicsi és közepes objektumok. Sok fejlődő államban nem éppen hízelgő visszhangok hallhatók és olvashatók ezekről a vállalatokról. Nigériában arra panaszkodnak, hogy e létesítmények súlyos teherként nehezdednek az ország költségvetésére, Argentínában arra, hogy nem rentábilisak, mivel import nyersanyaggal dolgoznak, a kínai hitelek törlesztésére pedig a nemzetközi piacon nagyon is keresett cikkeket kell a világpiaci árnál olcsóbban szállítani.

S ami a legfőbb: Peking segítése — eltérően a szovjet segítségtől — szinte mit sem segít a „harmadik világ” országainak hosszú távú népgazdasági problémáik megoldásában, a legjobb esetben is csak rövid megkönnyebbülést hoz.

(A Szovjetunió 1975 elejéig 4,65 millió kilowatt összkapacitású erőművek, évi több mint tízmillió tonna nyersvasat, acélt és hengerelt árut

előállító kohászati üzemek, évi 22,3 millió tonna kőolajat kitermelő telepek építésében segítette a fejlődő országokat. A Szovjetunió és a fejlődő világ együttműködésének fő területe az ipar és az energetika: ide áramlik a szovjet hiteleknek több mint háromnegyed része. Az eszközöknek több mint a felét az állami szektor fejlesztésére fordítják.)

Míg a segítség méreteiben mutatkozó különbségek a Szovjetunió és Kína gazdasági fejlettségének szintkülönbségeivel magyarázhatók, addig a fő tendenciák ellentétesek voltak merőben más okok határozzák meg.

A Szovjetunió érdeklét abban, hogy a fejlődő országok gyorsabban elérjék tényleges gazdasági önállóságukat, és aktívabban vegyenek részt a nemzetközi problémák igazságos megoldásában. A Szovjetunió és a harmadik világ viszonya — a békéért és társadalmi haladásért küzdő természetes szövetségeseket összefűző kapcsolat.

Peking ellenben egészen más célokat követ, és csábító jelszavak leple mögött a fejlődő országokkal való kölcsönös kapcsolatokat ténylegesen kizárólag saját, önző érdekeit követve építi ki. Így próbálja a nemzetközi porondon folytatott kalandor politikáéhoz kötni partnereit, megbontani a harmadik világ egységét és aláítani annak a Szovjetunióval és a szocialista közösséggel többi tagjával tartott kapcsolatát.

Újabb támadás a kongresszusban Kissinger ellen

A CIA törvénytelen cselekedeteinek kivizsgálásával foglalkozó képviselőházi bizottság „a kongresszussal szembeni engedetlenséggel” vádolja Kissinger külügyminisztert különböző dokumentumok átadásának megtagadása miatt.

A bizottság által kért dokumentumok kapcsolatosak a külügyminisztérium, a Fehér Ház nemzetbiztonsági tanácsa és az azon belül működő, úgynevezett negyven tanácsa által 1962 és 1972 közötti időszakban a CIA-val végrehajtott titkos akciókkal, felmérésekkel és ajánlásokkal, valamint a SALT-1-gyel, és az újabb SALT-egyezményre vonatkozó tárgyalásokon évi megállapodással. A szenátusi bizottság 10:2 és 10:1 arányban marasztalta el és változtatás nélkül elfogadta Kissingerrel szemben a bizottság által kért dokumentumok átadását, Ford elnök, aki párizsi útja előtt néhány órával még választási beszédet tartott Atlantában, kijelentette: Levi igazságügyminisztertől kapta a tanácsot, hogy a kongresszus kérdésének megtagadására alkalmazzák a — Watergate-ügyből jól ismert — „véreható hatalom kiváltását” biztosító alkotmányos formulát. Az elnök „megdöbbenésként” nevezte a bizottság döntését.

Az elítélő határozatban az ellenzéki demokráta képviselőkkel együtt köztársasági párti képviselő is szavaztak.

Kissinger a szavazás után ingerült hangú nyilatkozatban azt mondta, hogy „a bizottság akciója lehetetlenné teszi számára a külpolitika irányítását”. Hozzátette, hogy az elnök utasítására tagadta meg a dokumentumok átadását, Ford elnök, aki párizsi útja előtt néhány órával még választási beszédet tartott Atlantában, kijelentette: Levi igazságügyminisztertől kapta a tanácsot, hogy a kongresszus kérdésének megtagadására alkalmazzák a — Watergate-ügyből jól ismert — „véreható hatalom kiváltását” biztosító alkotmányos formulát. Az elnök „megdöbbenésként” nevezte a bizottság döntését.

Idrisz királyt, aki kiürítette az országot javait és függetlenségét. Következő lépésük az volt, hogy felszámolták az amerikai és az angol katonai támaszpontokat. Az olajcsata első szakaszában úgy vetettek véget a káros rablógazdalkodásnak, hogy a nevelésesen alacsony eladási ár jelentékeny felemelésével egyidejűleg ésszerű mértékre, évi 160 millióról 100 millió tonnára csökkentették a termelést. Végül 1973 szeptemberében a részvények 51 százalékának államosításával valamennyi külföldi olajtársaság líbiai ellenőrzés alá került. Ezt a döntést — a British Petroliummal korábbi államosítását követően — az olajmonopóliumok nemzetközi blokáddal próbálták megelőzni, de sikertelenül, mert a Szovjetunió és a többi szocialista ország nemcsak politikai síkon, hanem vásárlóként is a szorongatott ország segítségére sietett.

Líbia harcban vívta ki azt a jogát, hogy szabadon rendelkezhesse hatalmas olajkincsével. Ez a harc szükségessé tette az antiimperialista jellegű 1973 szeptemberében a részvények 51 százalékának államosításával valamennyi külföldi olajtársaság líbiai ellenőrzés alá került. Ezt a döntést — a British Petroliummal korábbi államosítását követően — az olajmonopóliumok nemzetközi blokáddal próbálták megelőzni, de sikertelenül, mert a Szovjetunió és a többi szocialista ország nemcsak politikai síkon, hanem vásárlóként is a szorongatott ország segítségére sietett.

életbe léptetett olajembargót. Líbia egyébként is azok közé az államok közé tartozik, amelyeknek szívügyük az afrikai és más földrészekben zajló nemzeti felszabadító mozgalmak segítése. Elsősorban a palesztinai arab nép törvényes jogainak feltételeként arra Tripolit, hogy élesen elítélje a legutóbbi amerikai közvetítéssel létrejött egyiptomi-izraeli részleges megállapodást.

A líbiai gazdaság tervszerű és gyors fejlődése arról tanúskodik, hogy az ország új vezetői következetesen törekednek a nemzeti függetlenség és önállóság megszilárdítására. Erre vall a nemzeti olajipar megteremtése, az iparosítás programja csakúgy, mint az az agrárpolitika, amelynek végső célja az önellátó mezőgazdaság megteremtése. Törvény van rá, hogy az olajbevételek 70 százalékát a nemzeti gazdaság fejlesztésére kell fordítani. A fejlesztési tervek kivitelezésében messzemenően számítanak a szocialista országok — köztük hazánk — sokoldalú közreműködésére.

A Líbiai Arab Köztársaság mind magabiztosabban halad az 1969 szeptemberében választott úton. S az évről évre lelkesen ünnepli évfordulóinak jogos büszkeséggel vehetik számba az elért eredményeket.

Angola védelmében

Riasztó hírek érkeznek Luandából és Angola északi, valamint déli határkörzeteiből. Alig kiáltották ki a népi köztársaságot, és máris az új, szabad állam létének védelmében kell mozgósítani a világ haladó közvéleményét.

A fiatal köztársaság legnagyobb „bűne” ellenségei szemében az, hogy olyan emberek vették kezükbe sorsa irányítását, akik első dekretumukkal az ország nemzeti kincseit a nép tulajdonának nyilvánították, és antiimperialista álláspontra helyezkedtek az Angola és egyúttal Afrika sorsát, jövőjét meghatározó kérdésekben. Agostinho Neto elnök a vezetése alatt álló forradalmi mozgalom, az MPLA következetesen ragaszkodik Angola teljes függetlenségéhez, és nem hajlandó sem gazdasági, sem politikai engedményeket tenni az ország nyersanyagkincseiből, a néo munkaezéből profitáló külföldi monopóliumoknak. Nem hajlandó arra, hogy Angola valamilyen imperialista befolyási övezet része legyen.

A régi módszer, a felszabaduló területek politikai beharcolásának felhasználása Angolában sem volt hatástalan: az FNLA és az UNITA elnevezésű csoportok és az MPLA régóta ismeretes nézeteltéréseit sikerült kivülről kiaknázni, olyannyira, hogy már a függetlenség kikiáltásánál jóval megelőzően polgárháborús feszültség keletkezett az országban.

De Angola forradalmi élcsapata a népi érdekek vé-

delmében már régen úrrá lett volna ezeken a súlyos belső problémákon, ha a viszály megmaradt volna a nemzeti keretek között. Azonban zairei és dél-afrikai reguláris csapatok lépték át az ország határát: a szakadár UNITA-t és az FNLA-t amerikai és más NATO-országokban gyártott fegyverekkel szerelték fel; rhodesiai, dél-afrikai és a portugál hadseregéből dezertált, mindenre elszánt zsoldosok szolgálatjuk a gyilkoláshoz a „szakismeretet”. A pékingi vezetők pedig a Kínai Népköztársaság nevében ahelelyt, hogy támogatásukról biztosítanak Angola forradalmi élcsapatát, az MPLA-t, maguk is a polgárháborús és intervencionista erők oldalára állnak.

De most is megmozdult az emberiség jobbik fele. Elsőnek Portugáliában és azt követően sok más országban gyűlések, tüntetések fejezték ki a haladó erők szolidaritását a szorongatott Angolai Népi Köztársasággal. A legutóbbi évtizedben a világ nemegyszer lehetett tanúja, mi csoda hatalmas erő a haladó közvélemény aktivitása, amely nem kis szerepet töltött be véres diktatúrák összeomlásában, emberéletek megmentésében, progresszív történelmi folyamatok kibontakoztatásában.

Most az angolai helyzet követeli meg a nemzetközi szolidaritást. A földrajzi távolság ellenére mindenható elhallgatja a luandai segítségkérés. A válasz nem késlekedhet.

Az Afroázsiai Szolidaritási Szervezet felhívása Angola támogatására

Kairóban sajtóértekezletet tartott F. Bangura, az Afroázsiai Szolidaritási Szervezet főtitkárhelyettese, és beszámolt a szervezet küldöttségének angolai, ténymegállapító útjáról. A szerzett tapasztalatok alapján az Afroázsiai Szolidaritási Szervezet felhívta Afrikai és Ázsia valamennyi államát, békeszerető népét, hogy feltétel nélkül támogassa Afrikai fiatal államát, az Angolai Népi Köztársaságot és annak vezető mozgalmát, az MPLA-t. Meggyőződésük — mondta Bangura —, hogy az angolai nép rendületlenül bizik vezetésében, amelyet az MPLA testesít meg, mert benne látja az angolai forradalom és az ország területi egységének a védelmezőjét.

Ami Angolában történik, nem polgárháború, hanem fegyveres osztályharc. Az MPLA minden kísérlete, hogy az ország három felszabadító mozgalmát — az MPLA-t, az UNITA-t és az FNLA-t — kö-

zös frontba tömörítse, kudarcot vallott. A nemzetközi imperializmus nyílt támogatásban részesíti az MPLA ellen támadó két mozgalmat, és megpróbálja a saját céljaira felhasználni őket. Ennek szemléletes példája, hogy a Dél-afrikai Köztársaság csapatokat küldött a szakadárköztársaságra, az ország törvényes kormánya ellen.

Bangura kifejtette, világosan kell látni az Angolában húzódo frontokat, mert a nemzetközi imperializmus mindent elkövet, hogy ködösítsen, hogy elmossa a küzdő felek között húzódo ideológiai határokat, és valamiféle belső hatalmi harcnak próbálja bemutatni azt, ami Angolában folyik. Nem véletlen, hogy elsőként a volt portugál gyarmatok — Mozambik, Bissau-Guinea, Sao Tome és Principe —, tehát azok az államok, amelyek a legjobban ismerik az angolai valóságot, álltak ki az MPLA mellett.

Izraeli provokáció Libanon ellen, kiújultak a harcok Bejrútban

A Közel-Keletről érkező jelentések leginkább az újra feszültté vált libanoni helyzettel foglalkoznak. Hírügynökségek beszámoltak róla, hogy négy izraeli vadászbombázó hatolt be az ország légterébe, és szállt el Bejrút fölé. A libanoni légvédelmi ütegek tüzet nyitottak a gépekre.

Közben Bejrútban újra kiújultak a harcok a jobboldali falangisták és a reformokért küzdő haladó népi erők között. Az összecsapások miatt veszélyes övezetté nyilvánították Bejrút kerületét és elővárosát. A libanoni főváros keleti részében heves tüzérési harcok voltak.

New Yorkban Waldheim ENSZ-főtitkár megbeszélést folytatott Kissinger amerikai

külügyminiszterrel. A találkozó után Kissinger kijelentette: az amerikai kormány hamisan válaszol a Szovjetunió jegyzékére, amely azt javasolta, hogy az összes érdekeltnek, tehát a palesztin arabok képviselőinek is, részvételével hívják újra össze a genfi közel-keleti konferenciát. Kissinger kifejtette: Washington nem ért egyet a PFSZ-nek a konferencián egyenjogú félként való részvételével; az amerikai válaszájegyzékben meg fogja ismertetni azt a szeptemberben előterjesztett javaslatát, hogy a közel-keleti konfliktusban közvetlenül érintett felek, továbbá a Szovjetunió és az Egyesült Államok tartásának „nem hivatalos konzultációkat”.

Líbia magára talált

Líbia nemrég ünnepelte a szeptemberi forradalom hatodik évfordulóját. Katonai díszszemlével, órákig tartó tömegfelvonással. A túlaradó lelkesedést csak az értheti meg, aki tudja, mit jelent a nemzet-té válás történelmi élménye, a nemzeti öntudat felébredése, kivirágása. Ez a forradalom legnagyobb vívmánya: Líbia a líbiaiaké. Megszabadult az idegen betolakodóktól, a gyarmatosítóktól, a gazdag olajkincs gátlástalan fosztogatóitól, az ország szuverenitását sértő külföldi katonai támaszpontoktól. Az elmaradt, kiszolgáltatott sivatagi ország nepe úgy talált önmagára, hogy egyúttal barátokra, szövetségesekre lett az imperializmus és a neokolonializmus ellen küzdő erők hatalmas táborában.

A kezdeti, főként ideológiai természetű idegenkedés után a fiatal köztársaság megalapozott tapasztalatai alapján mind szorosabb kapcsolatokat, mind sokoldalú együttműködést épít ki a Szovjetunióval és a szocialista or-

szágokkal. A közel-keleti konfliktus hosszú története végérvényesen bebizonyította Líbia számára is, hogy a Szovjetunió és a szocialista országok kezdetől fogva és feltétel nélkül támogatják az arab népek igazságos harcát, míg az Egyesült Államok máig sem mondott le az izraeli területablás és jogbitorlás politikai ösztönzéséről, anyagi-katonai finanszírozásáról. „Nagvra értékeltük azt a magatartást, amelyet a szocialista országok és a Szovjetunió tanúsítottak az imperializmus ellen, a neokolonializmus felszámolásáért harcoló arab országok és forradalmi erők, a térség nemzeti felszabadításáért vívott harc iránt” — hangoztatta Dzsallud kormányfő, amikor Tripoliban vendégül látta Koszigin szovjet miniszterelnököt.

A fiatal katonatisztek csoportja, a líbiai forradalom vezékara nem egyszer hívta ki maga ellen a tőkés nagyhatalmak, a nemzetközi monopóliumok haragját. Bemutatkozásuk elűzték urónjáról

A jogpolitikai irányelvek és az erőszakos bűncselekmények

A jogpolitika az általános politika része, amely a jogszabályok megalkotása és azok alkalmazása tekintetében mutat utat. A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának a jogalkalmazás jog-

A jogpolitikai irányelvekben

mindenkor megtalálható volt a különbségtétel a bűncselekmények és az elkövetők társadalomra való veszélyessége szerint, amelynek természetesen a felelősségre vonásnál is érvényesülnie kellett. Az új határozat azonban nemcsak a két szélsőséges pontot („főbenjáró” bűncselekmények, különösen veszélyes bűnözők és kisebb súlyú cselekmények, első büntényesek) határoz meg, hanem a jogalkalmazók könnyebb útbaigazítása érdekében egy harmadik kategóriát is megjelöl. Az ebbe a kategóriába tartozókkal szemben nem a legszigorúbb, de

az erőszakos cselekmények elkövetői.

Most ezekkel foglalkozunk kicsit bővebben.

Először arra kell feleletet adni, hogy melyek az erőszakos cselekmények. Nyilvánvalóan ide tartoznak mindazok a bűncselekmények, amelyeknek törvényi tényállásában az erőszak alkalmazása szerepel (erőszakos nemi közöszlenség, szemérem elleni erőszak, hivatalos személy elleni erőszak, rablás stb.). Ezeket kivül azonban ide kell sorolni azokat a bűntetteket is, amelyek törvényi meghatározásában az erőszakra nem esik szó, de amelyet az elkövető úgy valósított meg, hogy erőszakot fejtett ki (pl. testi épséget sértő, közbiztonság elleni — garázdaság — bűncselekmény esetében). E kategóriába tartoznak azok a

a társadalomra való veszélyessége.

mint a dolog ellen irányuló. A cselekmény súlyát növelheti az a cél, amelynek érdekében az erőszakot felhasználják. (Pl. újabb bűncselekmény elkövetéséhez kívánja alkalmazni a jogtalanul megszerzett eszközt.) Ugyanis az erőszak alkalmazása módjának, erejének, eredményének is jelentősége van az elbírálásnál. A veszélyes eszközzel elkövetett, a nagy erejű, a nagyobb következményekkel járó cselekmény szigorú elbírálást igényel. Az erőszakos módon elkövetett bűncselekményeknél a Büntető Törvénykönyvben magasabb büntetési tétel. Egyes súlyosabb alakzatok már nem is a szigorú, hanem a különösen szigorú elbírálást kívánják.

Mi az oka annak, hogy a jogpolitikai irányelvek a törvényben meghatározott büntetési tételben belül is szigorúbb felelősségre vonásra hívják fel a bűnüldöző és igazságszolgáltatási szervek ügyelmét? Az erőszakos cselekmények veszélyeztetik a köznyugalom, a közbiztonságot. Zavarják az emberek békés, nyugodt életét, munkavégzését, pihenését, a bizonytalanság érzését ébresztik fel. Különös óvatosságot, védelmet

magasabb büntetési tételt

állapít meg. (A lopás büntetése 30 naptól 3 évig terjedő szabadságvesztés. A megőrzésre szolgáló börtön feltörése esetén 1 évtől 3 évig terjedő büntetés.) Nagyobb mérvű erőszaknál is hasonló a helyzet. (A hivatalos személy elleni erőszak büntetési tétele 30 naptól 3 évig, a felfegyverkezve elkövetetté 1 évtől 5 évig terjed.)

Ha visszatekintünk a kiadott közkegyelmi rendeletekre, látjuk, hogy az erőszakos cselekményeket a Népköztársaság Elnöki Tanácsa kivette azok közül a cselekmények közül, amelyekre közkegyelmet adott. Az erőszakos cselekmények szerepelnek azok között a bűncse-

politikai irányelveiről szóló 14/1973. számú határozata megjelöli mindazokat az elveket, amelyeket a jogalkalmazás során az egyes jogterületeken a különböző szerveknek követniük kell.

szigorú felelősségre vonás indokolt.

Ide tartoznak azok, akik munkakerülő, alkoholisták életmódjukból, harciasolók vagy előző éleztelenségekből fakadóan, illetve csoportosan követnek el bűncselekményt, továbbá akiket azonos vagy hasonló jellegű bűncselekmény miatt már korábban is megbüntettek. Szigorúan kell megítélni azoknak a cselekményét is, akik erőszakos jellegű, a társadalomra nagyobb veszélyt jelentő vagy különösen gyakori bűncselekményt követnek el. Tehát ebbe a kategóriába tartoznak

cselekmények is, amelyeknél az említett fizikai ráhatás nem személy, hanem dolog ellen irányul (gépkocsi, zár feltörésével elkövetett lopás).

Erőszak tehát mindaz a bűncselekmény — függetlenül annak elnevezésétől —, amelynek elkövetője nagyobb erő kifejlesztését, fizikai ráhatást gyakorol személyre vagy tárgyra, hogy annak ellenállását leküzdje, és elérje a kívánt eredményt. (Tipikus példaként említhető a rablás, amikor az elkövető a sértettet bántalmazza, hogy ellenállását kiküszöbölje, és a nála levő tárgyat — órát, pénzt, ékszert stb. — elvegye.) Természetesen a személy ellen kifejtett erőszak alkalmazásának nagyobb

igényelnek a gyermekek, idősek számára, nehogy őket bántódás érje, szükségessé tesz a vagyontárgyak fokozottabb felügyeletét, őrzését. E bűncselekmények elkövetése a tettesek agresszivitására, gátlástalanságára mutat, és sokszor azok közösségellenes beállítottságát tükrözi. Mindezek a kiemelt körülmények teszik indokolttá a szigorúbb elbírálást.

Nálunk a közrend és közbiztonság szilárd. Azonban nem minden kategóriában csökkent a bűntettek száma. A hivatalos személy elleni erőszak miatt indított büntetőeljárások során napjainkban néhány olyan cselekményt találtunk, ahol a tettes életveszélyes sérülés okozására alkalmas eszközzel támadt a rendőrré. (A Fővárosi bíróság első fokozaton hozott ítéletével előre kitervelt módon, nyereségvágyból, hivatalos személy ellen, hivatalos eljárása alatt elkövetett emberölés kísérlete miatt Hartmann Lászlót halálbüntetésre ítélték.)

A jogpolitikai célkitűzéseknek megfelelő értékelést a jogszabályból is láthatjuk. Ha erőszakkal párosul az elkövetés, akkor a Btk. ugyanarra a magatartásra

lekmények között, amelyek miatt — egyéb feltételek fennállása esetén — szigorított őrizet rendelhető el. Mindezeket kivül, éppen a jogpolitikai irányelvek iránymutatása nyomán, a bíróság a büntetés kiszabásánál — a törvényben meghatározott keretek között — büntetést emelő hatást tulajdonít az erőszakos elkövetésnek, ha az erőszak alkalmazását a törvény külön nem értékeli.

A jogtalan támadással szemben a Btk. megengedi a védekezést. A védekező és tevékenységért, ha egyébként bűncselekményt valósítana meg, nem büntetendő. A jog védelemnek az erőszakos cselekmények visszaverése, visszaszorítása érdekében kü-

lönös jelentősége van. Nemcsak a saját személyét, hanem a másokat vagy pedig a

helye van a védekezésnek

és ez a magatartás nem büntethető, ha az elhárításhoz szükséges volt. Eppen arra kell ösztönözni az embereket, hogy éljenek ezzel a törvény adta eszközzel, mert ezzel is megfontolásra készítik az elkövetőket — hiszen számíthatnak rá, hogy szembe találják magukat másokkal, és kockázatos lesz számukra a bűncselekmény elkövetése.

közösséget, a társadalmi érdeket ért jogtalan támadásokkal szemben is

A társadalmat tehát a tettesek szigorú megbüntetésével is védi a törvény az erőszakos bűncselekményekkel szemben. De nemcsak a bűnüldöző szerveknek, hanem a társadalom tagjainak is aktív szerepet kell vállalniuk, hogy egységes fellépéssel akadályozzák meg az ilyen bűncselekmények elkövetését.

Dr. S. S.

A bosszúálló

Kóka Józsefné sírva jön a nevelői kihallgatásra.

— Nevelőnő, tisztelettel, én nem bírom tovább...

— Mit nem bír, Kókáné?

— Azt, hogy engem áthelyeztek... A műszakból is, meg a körletből is...

— Tudja, miért történt?

— Nem...

— Akkor megmondom. Maga megfenyegette egyik elítélttársát...

— Nem gondoltam komolyan — visszakozik az asszony.

— Megmondták magának, ha nem áll el a szándékától, áthelyezik.

Vajon mi történhetett itt? Nem tudok tovább néma résztvevője maradni a beszélgetésnek, megkérdem:

— Kit és miért fenyegetett meg?

— Ó, csak a Kiss Erzsébetet... Tetszik tudni az volt a helyzet, hogy én nyolc évet kaptam... S amíg bent vagyok, ez a lány meg elcsábítja az uramat...

— Nyolc év hosszú idő...

— Megértem én, hogy kell valaki az embernek... Meg aztán, ugye, ott vannak a kis porontyok is... Tíz gyereket csak gondolni kell.

— Ekkora családot hagyott otthon?

— Nem mind az enyém. A Kókáé volt belőle hét, amikor összekerültünk. Nekem az első uramtól volt három, így lett a tíz.

— Ezért haragszik Kiss Erzsébetre?

— Nemcsak ezért. A testvéreim megírták, hogy rossz útra vitte az én szép nagylányomat. Most már van egy kis unokám is.

— Ez még nem olyan nagy baj...

Kókánénál könnyen áll a sírás, de a nevetés is.

— Amilyen gyerekbolond vagyok, nagyon örülök neki.

— Igazán érthetetlen, miért akarta bántani elítélttársát.

— Mert kifosztotta az uramat mindenből! — kapja el az indulat megint Kókánét. — Azt is megírták nekem, hogy a szép háromszobás lakást, amit a tanácstól kaptunk, eladták tízezer forintért és most egy ólban laknak. Amikor megláttam, hogy itt van az a... Ha felidegesedek, nem tudok magamon uralkodni, tisztelettel...

— Ezek szerint mégiscsak jó, hogy áthelyezték magát.

— Nem bántom én... Csak úgy mondtam, hogy levágom az orrát... Hogy elcsúfítom... De nem gondoltam komolyan... Csak bántott, hogy az uram azt hiszi, a vén, ötvenéves számár, hogy ő sokáig kell egy húszévesnek... Amíg a pénzből tartott, addig igen... Aztán meg mindenki elcsúfította magát... Hát, ez a hála!

— Miért?

— Mert én az uram helyett vagyok itt. Magamra vállaltam mindent, hogy őt kíméljem...

— Volt itt beszélő a családjá?

— Öt éve senkit nem láttam. Rosszabb volna, ha jönnének. Amikor egyszer itt voltak, utána olyan beteg lettem, hogy az idegosztályon kezeltek... Elájultam...

— Szóval, akkor a férjével megszakitotta a kapcsolatot?

Megvonja a vállát:

— Tulajdonképpen nem haragszom... Mégiscsak az uram... Bár most ennek a... Kiss Erzsébetnek állítólag van már két gyereke az én uramtól. Persze, otthagya a nyakán... Azt írta az édes nővérem, ha Kókával ezek után is tartom a kapcsolatot, ő megszakítja. Tessék megmondani nekem, mit csináljak...?

— Hát bizony, nincs könnyű helyzetben...

— A testvéremről nem mondhatok le, mert olyan boldog vagyok, amikor levelet kapok tőle. A párnám alá teszem, és akkor mindig jól alszom. A műszakban aztán a vezetőnő felolvassa nekem.

— Nem tud írni-olvasni?

— Az orvos felmentett, tisztelettel.

— Nem baj, Kókáné — zárja le a beszélgetést a nevelő — a nevet azért megtanuljuk leírni. Adok magának egy füzetet, előírom a betűket és estenként a zárkában gyakorolja. A legközelebbi kérelmi lapot már saját maga fogja aláírni...

S. I.

Cigányokról vegyeesen

A címben sem írtam le szívesen a szót, hogy „cigányokról”. Az én fülemben még így is van valami megkülönböztetés-szerű csengés, ezt pedig eddig is igyekeztem a legmesszebbmenőkig elkerülni (remélem, sikerrel), és ezután is szeretném.

Az olvasók azonban nagyon is tisztában vannak az aul sajnálatos ténnyel, hogy a börtönök világán belül hol gyengében, hol erősebben él még ez a megkülönböztetés. És ami még szomorúbb: van egy-két olyan jelenség, amely valóban csak a cigányokra jellemző (bár a „magyarok” között is föllelhető). Megdöbbentő esettel találkoztam nemrég: a helyszínt sem írom meg, majd kiírom, miért.

Fiatall cigányfiúval beszélgettem az egyik büntetésben. Réteggel lépett be a nevelői irodába, rémülten jártatta a szemét a falakon, az írógépen, úgy ült le a székre, mintha attól tartana, hogy az rögtön megtámadja őt. Egész lényéből úgy sugárzott a félelem, hogy megsajnáltam. Lassan engedtem fel, s egy jó órá beszélgetés után azt is elmondta, mitől fél: a bosszútól.

Régebben volt már egyszer egy verekedési ügy, ahol — elbeszélése szerint

— őt támadták ugyan meg, de a „visszaütés” túl jól sikerült. A támadó ugyanaz volt, akitől most is fél: a saját bátyja. Azóta a „testvér” ocosodott: már az egész cigánytelepet föllázítok a fiú ellen, s többször megfenyegette, hogy ügyis megöli.

Az ok egyszerű: a fiú tanulni szeretett volna, levelezni a régi életformát, szakítani addigi életével, környezetével — s a többiek ezt úgy fogták jól, mintha meztagsa volna őket, szembe fordult volna a saját családjával, rokonai-val.

Bár fiatal még, de van már egy élettársa, akivel szereti egymást, egyformán gondolkodnak, és van egy gyerekeük, akit mind a ketten nagyon szeretnek. Bármennyire is jó lenne már otthon lenni, együtt a családdal, a gyerekekkel, mégis rettegve várja a szabadság napját, mert mi lesz, ha kilép a börtön kapuján...

Sorsában, terveiben és félelmében benne van az egész cigányság helyzete. Az összetartozás érzése, a közösség ereje sokszor nagyon jó, akár cigányról vagy nem cigányról van szó: megvédeni a másikat, illetve visszatartani valamilyen elhamarkodott, helytelen lépéstől. De — bármennyire

Elvetemültség

A kilencvenkét esztendő, alig látó, nagyothalló bácsi gyanútlanul botorkált a déli órákban a Sallai Imre utcában. A megszokott napi sétáját végezte. Fehér botjával a járda betonját kopogtatta. Az útkereszteződéséknél megállt, hogy a gépkocsivezetők időben észrevegyék. És mindig volt valaki a közelben, aki karonfogta és átsegítette az úttesten. Néhány biztató szót is kapott tőlük: Tessék csak bátran jönni...

Egy többszörösen büntetett előéletű férfinak is „erre vitt az útja” azon a napon, a déli órákban. Ő is észrevette az öregembert. Az ördögi ötlet akkor született meg benne, amikor az idős férfi kezén megpillantotta a két aranygyűrűt. Terepszemlét tartott, kereste az alkalmas időpontot. Abban biztos volt, hogy az öreg segítségért fog kiáltani, ha viszont senki sincs a közelben, egérvut nyerhet. Néhány utcával odébb senki sem sejtetheti, hogy ő volt a tettes... Gyorsan cselekedett. Megmarkolta a kilencvenkét éves bácsi csuklóját, s húzni kezdte a két gyűrűt. A megrémült öregember segítségért kiáltott. A menekülő férfit két fiatalember gyorsan elcsípte. A bíróság mint tanút hallgatta meg a tárgyaláson a fiatalembert:

— Szerencsére meghallottam az idős bácsi kiáltását. Kiugrottam a műhelyből, s láttam, hogy hevesen hadonászik a botjával. Azt is láttam, hogy a tettes rohanni kezd. Hamarosan segítőársam is akadt, így aztán ketten fogtuk közre a vádlottak padján ülő testet.

A tárgyalás előtt s a tárgyalás szünetében beszélgetünk Nagy Zoltánnal. Az erősen öszülő, ötvenegy éves férfinál a megbánás legparányibb jelét sem tapasztaltuk. Egykedvűen szívtá a cigarettákat, s amikor a bűncselekményére tereltük a szót, igyekezett kitérni az egyenes válasz elől. Azzal „védekezett”, hogy az ő esetében már teljesen mindegy, hogy eggyel több vagy kevesebb...

— Ezek szerint többször kapott szabadságvesztés-büntetést?

— Így nem pontos a fogalmazás. Inkább úgy mondánám: nagyon sokszor. De azt ne tessék megkérdézní, hogy hányszor. Nem tudom... Kimentem, meg visszajöttem. Ahogyan most is itt vagyok. Attól tartok, hogy én már ilyen is maradok.

— Mikor kezdődött ez a sorozat?

— Harmincnyolc éves koromban. Addig nem volt velem az évilágon semmi probléma. Hogy akkor mi történt, máig sem tudom. Soha nem volt komoly ügyem. Általában néhány hónapokat kaptam. Csakhogy a gyakori visszaesés magával hozta a kitiltást is. Később már ez okozta a tragédiámat. Sorozatban jöttek a felelősségre vonások a tiltott visszatérés miatt. Képtelen voltam betörődni, hogy nem mozoghatok kedvem szerint!

— Most nehezebb helyzetben vagyok — folytatta rövid gondolkodás után Nagy Zoltán. — A rablás „meleg” dolog. Hát még nálam! Azt hiszem, évekről lesz szó. És a szigorított őrizet. Mindenre el kell készülnie az embernek. Nem érhet meglepetés, bármilyen ítéletet kapok.

A szünetben a védőügyvéd is váltott néhány szót Nagy Zoltánnal. Meglepően kurtán válaszolt a védő kérdéseire.

Ingerülten jegyezte meg:

— Minek már velem ennyit törődni! Megkapom a magam ítéletét, kimondják a szigorított őrizetet, s aztán majd lesz valami! Nem érdekel különösebben, hogy a jövőben mi fog történni velem. Legalább emlékezni, hogy mit csináltam azon a napon... Nagyon ittas lettem.

Ezt az egyik tanú megcáfolta. Bár érezte Nagy Zoltán, hogy a cselekmény elkövetése előtt ivott valamit, de nem volt részeg. Erdemes idézni a tanú egyik mondatát: „Tudnia kellett, hogy mit követ el.”

S hogy Nagy Zoltán tisztán emlékezett a tárgyaláson is a részletekre, azzal bizonyítható, hogy a tanúvallomások után, a feltett kérdésre már azt válaszolta:

— Igen, így volt...

— ko —

Tököl, a fiatalok intézete. Tágas park, modern lakóhelyiségek, korszerű üzemek, sportpályák, általános iskola, gimnázium, szakiskolák. Itt dolgoznak, tanulnak az elítéltek. Fényképezőgéppel az egyik szép, kellemes őszi nap eseményeit örökítettük meg.

A nyomdában megállás nélkül, éjjel-nappal ontja a rotációs gép az újságokat. Az elítéltek — képzünk — a legfrissebb szám első levonatát ellenőrzik.

Psichológiai vizsgálat segít eldönteni, hogy a fiatal — képességeinek megfelelően — mely munkaterületen tud eredményesebben tanulni és dolgozni.

A kellemes őszi napsütésben a fiúk a szabadban, a lányok — szép melegítőjükben — a tornateremben sportolnak.

Munka után a könyvtárban. A nevelőtiszt segít a könyvek kiválasztásában. A lányoknál a fodrászatban ilyenkor van a „csúcsforgalom”.

— Zimm —

Fantasztikus?

Sokáig nem tartották „komoly” irodalmi műfajnak a tudományos-fantasztikus regényeket, napjainkban azonban már azt mondhatjuk, hogy szinte óráról órára nő a sci-fi (az angol science fiction rövidítése) vagy a magyar elnevezés szerint a „fanti” kedvelőinek tábora. Többes számban beszélnek, mert — bátran állíthatom — az elejétől kezdve lelkes olvasója és gyűjtője vagyok ezeknek a regényeknek, novelláknak.

Ha már nagyon elfáradtam, és szeretnék kicsit pihenni, kikapcsolódnál, akkor találok lemeleket a könyvespolcra egy fantasztikus regényt és — noha a „kedvenceimet” már majdnem kívülről tudom — nagy élvezettel merülök el a jól ismert sorok olvasásában. A napokban egy régebben megjelent novelláskötet lapjait kezdtem el forgatni. Az egyik írás után elgondolkodtam: amilyen fantasztikus volt az alapötlet, ugyanannyira szomorúan időszerű is, főleg a Heti Híradó jó néhány olvasója számára...

Nagyon kivonatosan a tartalom: Az első színhely egy bár. Magányos, tagbaszakadt férfi hajtja fel a poharak tartalmát egymás után, egy idő múlva azonban néhány szót motyog maga elé, majd sietve eltávozik. Nem messze, egy áruház bejárata előtt egy fiatal ember kulcsokat, betörőszerszámokat vesz elő, s hozzáfog az ajtó kinyitására. Azaz, csak hozzáfog: de hirtelen rémülten körülnéz, gyorsan mindent eldob, és szinte futva igyekszik hazafelé. „Érdekes, hogy az utóbbi időben mindig így járok, ha be akarok törni...” — lihegi maga elé.

Megint másutt a sikkasztó törli a fejét különféle manipulációkon, de egyszerre felriad töprengéséből, és — mintegy belső parancsnak engedelmessévé — róni kezdi a valóságnak megfelelő számsorokat a papírra...

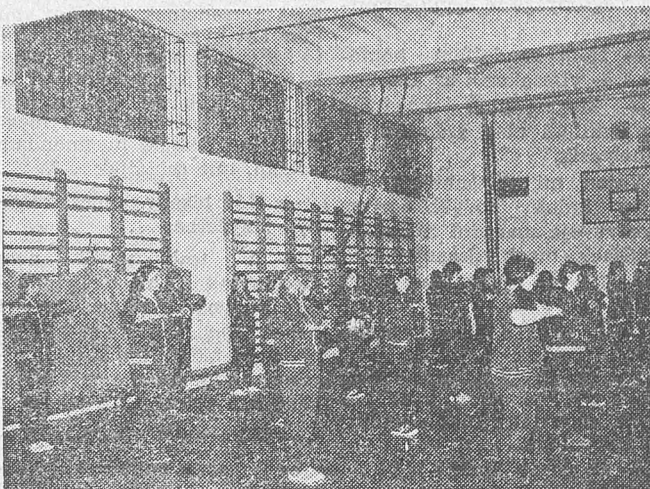
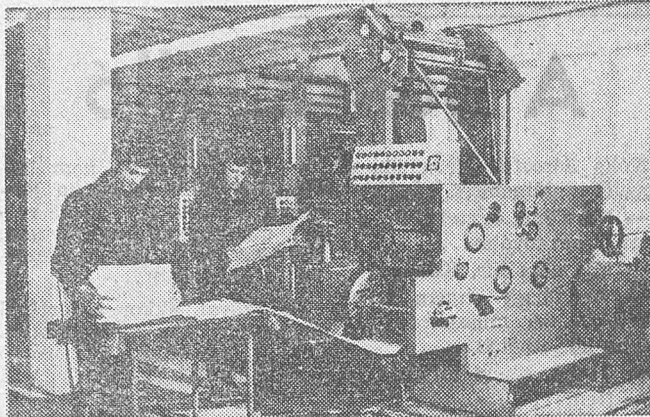
És így tovább, néhány bűncselekmény-fajta végigkísér az író, egészen addig, amíg az elkövetni szándékozó rémülten letesz tervéről.

A későbbiekben két tudós beszélget egy pszichológiai kutatóintézetben, legutóbbi kísérletük sikeréről. A kísérlet lényege az, hogy a páciens tudat alatti emlékeiből előbányásznak egy olyan alakot, személyt, akitől az illető gyerekkorában tartott, akinek tekintélye volt előtte. Ezt az elfeledett emlékképet azután hipnotikus álomban „életre keltik” a beteg tudatában. Így az, aki később valami „csínytevésre” készül — amely miatt feltehetően megszüdta volna régen ez a gyerekkori személy — megjelenni érzi újra az illetőt, s mint a tettenért rossz kisgyerek, rémülten tér vissza a helyes útra. Vagyis: nem követi el azt a bűncselekményt, amelyre készült.

Itt gondolkodtam el. A bv. intézetekben a lehető leggyakoribb védekezés, utólagos mentegőzés, hogy „nem tudtam ellenállni a csábító lehetőségeknak”, „tisztellel, nekem nagyon gyenge az akaratom” stb.

A fentebb leírt fantasztikus novella — valóban olyan fantasztikus mint ötlet?

— H —

A Heti Híradó XIX. évfolyam 45. számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése a következő:

Mert azt akartuk, hogy lehetőleg közt legyen a sínekhez. Könyvjutalmat nyertek: Aradi Ottó elítelt, Pécs: Csontos Károly elítelt, Vác: Deák István elítelt, Márianosztra: Kovács Vilmos elítelt, Budapest: Fenér László előzetes, Esztergom.

Egy üzem csendben átalakul

Most, hogy ismét Debrecenben jártunk, első utunk természetesen a „papucsgyárba” vezetett. Arra voltunk kíváncsiak, mennyit fejlődött ez a fiatal üzem a múltkoriban megjelent tudósítás óta.

Legnagyobb meglepetésünkre már egyetlen pár papucsot sem találtunk Debrecenben.

— Mi történt? — kérdeztük kísérőnkől.

— Szép csendben átalakultunk. A papucsgyártás megszűnt, helyette bakancsokat készítenek, bontott anyagból. Használt csizmákat kapunk. Mi elbontjuk, a csizmaszárból felsőrészt készítünk, s igyekszünk minden használható anyagot bedolgozni, hogy minél gazdaságosabb legyen a bakancs előállítási költsége.

— Mennyi papucs készült összesen Debrecenben?

— Több, mint tizenkétezer pár.

— Miért hagyták abba a papucsgyártást?

— Mert a készített mennyiség sok időre elegendő lesz.

— A bakancskészítés valamivel nehezebb munka; elégedettek-e az átvevők a minőséggel?

— Tömören válaszolva, igen. De visszatérnék a kérdésnek arra a részére, hogy a bakancskészítés nehezebb munka. Sokkal nehezebb. Úgy is mondhatnám, hogy jóval komolyabb cipézmunka. A csizmák bontásától az „új” bakancsok csomagolásáig mindent mi csinálunk. Bizonyos szakmai gyakorlatot már a papucsnál szereztek az elítéltek ahhoz, hogy komolyabb munka elvégzésére is képesek legyenek. A bakancsoknál már megközelítően sem kellett annyit magyarázni, segíteni, mint annak idején, a kezdet kezdetén. Az új feladathoz igazodva bővült az üzem gépparkja is. Nagyon jó tűzőgépeket kaptunk. Kettő van eddig. S az a két elítelt, aki ezeken a gépeken dolgozik, már egészen szép munkát végez. Lassan, lassan a mennyiséget is győzik.

Ugyanígy a szabászok. Nekik annyival nehezebb a dolguk, hogy jobban meg kell nézniük, hogy a kapott csizmaszárból melyik rész mire jobb. Máris elmondhatom, hogy igen figyelmesen végzik

a munkájukat. Az aljazókna nincs nagy eltérés. A cvikkolás itt is cvikkolás, a bekötés itt is bekötés, viszont a rámahúzás már nehezebb. Szerencsére Tóth Imre elítelt gyorsan megtanulta ezt a műveletet és szépen is dolgozik. A cvikkolóknál Csajági Imrét említeném, mint az egyik legjobb munkásunkat. Nagyon szeretném megdicsérni a talpállító Huszár Ferencet. Egyedül végzi ezt a munkát és nagyon jól. Jó szemű, gyors kezű „szakember”. Mint bekötő, Fabovszki György már korábban is jól dolgozott.

Az üzemlátogatás Simonek Jánosnál ért véget, a raktárban. Simonek feladata tetőtűs: részben minőségi ellenőr, s ő csomagolja a kész bakancsokat.

— Gyakran van probléma a minőséggel? — kérdeztük Simonek János elíteltől.

— Most már egyre ritkábban. Ahogy gyarapszik az emberek gyakorlatja, úgy javul a minőség is. Ez természetes folyamat. S ahogy javul a minőség, úgy válik könnyebbé a meős munkája is. Azért néhány pár bakancsot még vissza kell küldeni.

— Mit szólnak ehhez a töb-
blek?

— Megértik. Nincs belőle torzsalkodás.

Az üzemből kilépve, egy emelettel lejjebb mentünk a művezetővel. Kinyitott egy ajtót, a szűk helyiség a megnyezetig volt rakva bontásra illetve feldolgozásra váró csizmákkal. A másik „teremben” a bontócsoport dolgozott. Odébb egy ajtóval találtuk a kaptafaraktárt.

A csakóznál fejeztük be a „terepszmlét”. Már a folyosón hangzott el az újabb kérdés: Hány pár bakancs készült jelenleg Debrecenben?

— Ötven pár körül. Ennek a teljesítménynek azonban emelkednie kell. A jelenlegi létszámmal hetven-nyolcvan párra leszünk képesek. Böven kapunk munkát, csak győzzük.

Módosítani vagyunk kénytelenek egy korábbi, debreceni tudósítás címét: ma már nem „papucsgyár”, hanem „bakancsgyár” működik Debrecenben.

— ács —

HULIGÁNOK

A film valóban szórakoztató volt, helyenként merész mulatójelenetekkel, sztriptízzel. A meztelenség látványa és a fiú meg-megújuló próbálkozása, hogy a sötétben kezét a kezére tegye, átkarolja, magához szorítsa, furcsa, bizsergető hangulatba kábította a lányt. Hát őt is felfedezte végére valaki? Ő is kell egy komoly, nagyjából hozzá illő fiatalembernek?

Rézbőrű savanyúcsukrot is vett a büfében és az egész filmet végigzörögtek a papírával. Gyakran néztek feléjük, pisztogtek. Csak a merészebb jelenetknél állt el a csörgés, ilyenkor fordult Szekeres egész érdeklődésével a mozivászón felé...

— Itt vagyunk, ragyogunk! — lépett eléjük előadás után a három fiú, és Ladás megkérdezte:

— Most aztán hová és merre?

— Ülünk be a Szimolába egy sörré — ajánlotta Bika. — Fenéket! — mondta Winnetou. — Tele az egész presszó rossz hírű lányokkal, vagánvokkal. Csak nem akarod Rézbőrűt odavinni ezzel az aranyos, rendes kislánnyal?

— Akkor ajánlom a Nemzeti presszót. Az rendes hely — mondta Szekeres.

A taktika bevált. Mariban minden fenntartás feloldódott, úgy látta, rendes fiúk, akik vigyáznak az ő s barátjuk jó hírére, kétes hírű presszóba semmiképp sem mennének, tehát bizalommal lehet irántuk. Mintha ólomsúlytól szabadult volna meg. Mikor a fiúk újra megjelentek, valami riadalom szállta meg, maga sem tudta, miért. Hogy elmegy valakivel moziba — bár ezt a filmet elég furcsán választotta Pali, gondolta — az még rendben van. De, hogy még másik három is rájuk akaszkodják, és ő négy fiú társaságában mászkáljon a körúton, az már nem túlságosan tetszett neki.

Hirtelen megszilárdult bizalmának volt köszönhető, hogy a sörözést követő börtületben — két korszóval is megívott a fiúk unszolására és mind a kétszer volt a sörben egy-egy fél konvak! — semmi kivétel sem talált abban, hogy Rézbőrű előadta: nagyon tetszik neki szeretne vele járni, de nem megy az ügy simán, mert neki nincsenek szülei, van ellenben egy házsártos nagynénikéje, akinél lakik és az kijelentette, hogy csak olyan lánnyal járhat, akit ő is ismer.

Kérlelni kezdte Marit, menjen fel vele a nagynéni lakására hogy bemutathassa neki és közölhesse vele a szándékát. A fiúk helyeselték. Itt lakik a közelben „Ilonka néni”, a József körúton, öt perc az egész. Valóban meg kell tennie!

Mielőtt válaszolhatott volna, Bika hirtelen elkészült:

— Hát akkor én megyek is, paitikám! Örülök Rézbőrű, hogy végre láttalak! Aztán ne tűnj el egészen a szemlének elől, mert ilyen édes kislánnyal találtál — mondta a lány felé fordulva. — Nos, fiúk? Ki merre?

A többiek is búcsúzni kezdtek. Szekeres az ita!hoz nem szokott, becípelt Marit karon fogta, és ellenkezését szelíden leszerelve cipálta a „nagynéni”, azaz Fodor István, Bika találmányának kijelölt lakása felé.

Fodor előrement, hogy átvaria anyját a szomszédokhoz. Anvia, a törökény, az életbe és a fiába befáradt öregasszony, szó nélkül engedelmessékedett. Tudta, ha nem ezt teszi, fia diühében még mer is veszi. Ha viszont szót fogad, pénzt is kaphat tőle.

— Ugrás, mama! És amíg magáért nem megyek, haza ne merészkedjen! Néze a tévét!

— Jaj istenem! Mit terveztek megint? Nem lesz ennek jó vége! — sápitóztott vékony madárhangon, de azért kapkodta magán a ruhát, kötötte fejére a kendőt, vette a kézimunkát, és indult.

— Legalább abba a nyavalyás tévében volna valami jól

ENYHÉBB FOKOZATBAN...

Az építésvezető

Két éve szinte naponta találkozunk. Ha időnk engedi, váltunk néhány szót. Ilyenkor mindig az építők munkájáról szólnak. Amikor átadták a Fővárosi Bv. Intézetében a tervezők irodáját, gratuláltam neki az átalakítási munkák szép kivitelezéséhez.

— Az építők érdeme — mondta szerényen.

Hogy az egykori raktárakból — rövid idő alatt — korszerű, az alkotáshoz megfelelő helyiségek lettek, nagy része volt. Felsorolni is nehéz lenne, hogy hány új raktár, körtel és egyéb helyiség átalakításának munkáit szervezte, irányította.

Másoktól értesültem, hogy kiváló munkájának elismerésként az intézet parancsnoka javaslatot tett a bíróságnak, hogy Haidón Áron fokozatát fegyházról szigorított börtönre változtassa meg. Az átminősítés megtörtént...

Mielőtt megkerestem volna, megkérdeztem néhány elítelttársát, vajon ők hogyan vélekednek átminősítéséről, enyhébb fokozatba helyezésétől. A vélemények megegyeztek: „Ha valaki megérdemli, akkor ő az. Szereti a munkáját, és szívből dolgozik.” „Jó munkavezető, szeretik az emberei.” „Nem hajszár, nem játssza meg a főnököt. Tisztelik és becsülik emberi magatartását.”

— Nagy megtiszteltetés, hogy ilyen elismerésben részesültem — mondta Haidón Áron. — Nemcsak azért, mert a jövőben gyakrabban lesz beszélőm és többször kaphatok eszméket, levelet, hanem, mert úgy érzem, a szabad élet felé vezető úton is nagyot léptem előre. Köszönöm a bizalmat, és köszönöm munkatársaimnak, hogy minden feladat megoldásában mellettem álltak.

— Zimm —

Mikor anyja eltűnt, Bika a maga módján rendet teremtett, aztán áthajolt a lépcsőkoriátón, fűttengett egyet, és a kapu felé kiáltott:

— Nyomás!

— Winnetou, Kanos várt ott a jelle. Felsiettek. Együtt voltak mind a hárman, már csak Szekeres hiányzott a lánnyal.

— Gyerünk a kis szobába, legalább addig ne gyanítsanak semmit az a kis hülye, amíg Rézbőrű ráfordítja a zárát.

— És a mütterod?

— A szomszédban — nyugtatta őket Eika.

— Nem jár el a szája?

— Ugyan! — mondta Bika.

— Tudja jól, ha a lakást használjuk, mint a múltkor is, mikor Pipi a pasasokat hozta ide a Rákóczi térről, akkor ő is kap a pénzből. Ha majd külföldiek is jönnek, akkor még többet keres. Neki is érdeke, nem?

Forgott a kulcs a zárban. Gyorsan eloltották a villanyt, és behúzódtak a másik szobába...

— Ezt a pechet! — mondta Szekeres, amint a bizonytalanul belépett. — Csak nem ment le a nénikém vásárolni? Nem baj, mindjárt megjön! Tedd le a cuccokat megint! Tedd le a cuccokat megint, az előszobában — mondta —, aztán gyere be. Megvárjuk!

Felkattintotta a villanyt. Mari körülnézett. Tiszta, gondozott szoba volt. A falon családi képek. Az egyik polcon rádió, a sarokban, az utcai ablaktól jobbra, régi főújságot televízió. Mindenütt csip-

kés terítő. Itt-ott művirág. Majdnem olyan volt minden, mint náluk, odahaza.

Tétován állt, zavarta a helyzet, hogy kettesben vannak. Valamit mondott is, hogy amíg a néni visszajön, talán inkább sétálni kellene egyet a Körúton.

— Úgyis tele a fejem azzal a sok itallal! — nevetett. — Lejössz?

— Dehogyan megyek! — mondta Szekeres. — Örülök, hogy kényelmesen leheveredhetek!

Leült a kétszemélyes, bútorozott izlésesen letakart heverőre, és húzta maga mellé Marit is:

— Gyere, és szépen megvárjuk. Aztán két perc, és lent leszünk az utcán.

Mari kérelmi kezdte Szekeres, hogy mégiscsak menjenek le sétálni. A fiú ellenkezett, igyekezett maga mellé vonni a heverőre a lányt. Mari tétovázott, és egyre inkább úrrá lett rajta egy olyan érzés, hogy itt valami nincs rendjén. És még ha rendjén lenne is, ő nem marad egy olyan fiúval, akit csak reggel óta ismer.

Hirtelen elindult az előszoba felé, és kezdte felszedgetni a holmiját, retiküljét, kardigánját, amit az imént tett le a kis asztalára.

— Mi van? Hová megy — rontott utána Szekeres, és elállta az útját.

— Engedj, Pali! Én nem szeretem az ilyen dolgokat... Menjünk le!

TALÁLKOZÁSOK

NAGYON-NAGYON RÉGI

ISMERŐSSEL hozott össze a „véletlen” a múltkoriban a tököli bv. intézetben. Azt már nem tudnám pontosan megmondani, mikor találkoztunk először. Egyben biztos vagyok: akkoriban még a mezőgazdaságban — így a pálhalmi gazdaságban is — a régi, traktormeghajtású cséplőkkel dolgoztak. Nagy hőség volt, amikor kimentem az egyik női cséplőbrigádhoz Mélykútra. Tudósítást írtam azokról a női elítéltekről, akik a nehéz munkát végezték. Ha jól emlékszem, a munkáltató őt hívta fel a figyelmemet Balogh Bertára. Ő volt a brigád legkitartóbb, legszorgalmasabb dolgozója. Mindig a legnehezebb munkára kérte magát. S még valamit elmondott róla a munkáltató: aki a közelében dolgozik, az bizony nem lazálhat! Bár időközönként pihenhetne, de ő ilyenkor is a gép közelében marad. Ha kell, a zsákolóknak segít. Ez pedig megint férfimunka, mégpedig a javából...

Arra is határozottan emlékszem, hogy Balogh Berta akkor már visszaeső volt. Erről azonban úgy beszélt, mintha a világ legtermészetesebb dolga lenne. Ittasan elkövetett garázdaságért és hatósági közeg elleni erőszakért marasztalta el többször is a bíróság.

A mélykúti tudósítás után elszaladt néhány év, mire ismét találkoztunk. Már nem a régi Balogh Bertát láttam viszont. Fásultabb volt, és jóval kevesebb beszédű. Megkérdeztem: mi az oka a nagy változásnak? Így válaszolt:

— Én biz' isten azzal a szándékkal mentem el utoljára Mélykútról, hogy megpróbálom elkerülni a visszaesést. Hadd jegyezsem meg, hogy a két találkozásunk között még jártam Pálhalmán. No, az utolsónál gondoltam én arra, hogy most már igazán elég volt! Nem hiszem, hogy történt volna velem valami, ha nem akadok össze a régi haverokkal. Tetszik tudni, hogy

A három fiatalember kilépett a kis szobából. Mindhármán alsónadrágban voltak.

— Pali? — röhögött Winnetou, s az előszobáján ráfordította a zárát, a kulcsot fölényes mozdulattal fölpöcshintve és elkapta a levegőben. — Ki az a Pali? Itt csak egy pali van, kisanymám, és az te vagy! Befelé a heverőre!

— Hagyd! Ne így! — mozdult meg a lelkiismeret Szekeresben.

— Mi van, Rézbőrű? Még kiderül, hogy a húgod! — Marihoz lépett. — Mars a szobába!

Lökdödni kezdte befelé az ijedt lányt, aki rémülten kiáltozott:

— Mit akartok? Mi ez, Pali? Hogy bántok velem? Segítsé!

Rézbőrű hallgatott.

— Nono, csibike — fogta be a száját a kezével Bika — a jó leszel, nem bántunk! De lásd be aranyom, nem vagyunk apácák. Nincs itthon Rézbőrű nénikéje és kész! Mire hazajön, elszórazunk idebent a pamlagon!

— Mit csinálunk? Miket beszélés? — tépte ki magát keze közül a lány.

Ekkor hozzáléptek „Pali” barátai.

Mari sikoltozni kezdett, mire Bika ismét hozzáugrott, és hatalmas tenyerével betapasztotta a száját.

T. K.

(Folytatása következik.)

én mindig piás nő voltam. A haverok unszolására a szabaddulás után is folytattam. S ha én egyszer megittam a magam adagját, akkor már nem is mertem pardont. Akár rendőr is lehetett az illető, aki szólt, hogy hagyjam el az italboltot... Most sincs különösebb bajom. Tudom én, hogyan kell viselkedni a börtönben.

KÜLÖNÖSEBB PROBLEMA

Kalocsán sem volt vele. Jót sem igen mondat róla. A Fővárosi Bv. Intézetben ért az újabb „meglepetés”. Ennek is lehet őt éve. Benyitottam az egyik női zárkába, s mint zárkafelelős, Balogh Berta jelentette, mennyi a zárka létszáma, s hogy éppen mivel foglalkoznak az előzetesek. Ha a nevét nem mondja, nem ismerem meg. Ekkor már nagyon fáradt ember benyomását keltette, pedig alig valamivel múlt negyvenéves. Ezt említettem is a rövid beszélgetés alkalmával, mire Balogh Berta szomorúan arnyit válaszolt:

— Megöregszik az ember.

— Nem a hőrtön volt túlságosan sok? — kérdeztem.

— Én a börtönben öregedtem meg.

— Most miért van előzetesben?

— Nem dolgozik az ember, s valamiből élnie kell. Van már nekem tiltott visszatérésem is, meg lopásom is. Egyik sem nagy ügy, nem kapok nagy ítéletet.

— Találkoztunk még hasonló körülmények között?

— Nem hiszem!

Balogh Berta biztos volt abban, hogy ezt az „ígéretet” sem én, sem a mellettem álló nevelő nem veszi komolyan... S hogy nekünk lett igazunk, ezt a múltkor tököli találkozás bizonyítja.

Ahogy benyitottam a női körletet összekötő üvegfalosóra, valaki nagyot köszönt. S már mondta is a közelben állóknak:

— Ó, mi már régi ismerősök vagyunk!

— Ami azt illeti, valóban találkoztunk már néhányszor. De a maga helyében én nem igen dicsekednék ezzel...

— Nem is dicsekednék mondom én ezt! Csak úgy kiszaladt a számon. Emlékszem még az utolsó találkozásunkra. A Körzetiben, ugye?

— Azóta hányszor volt bent?

— Kétszer vagy háromszor...

— S azt meg tudná-e mondani, hogy összesen hányszor volt eddig börtönben?

— Azt nem. Húznál biztosan többször. Most megint szabadulok ám! Már csak napok vannak hátra...

— Mennyi időt fog most kint tölteni?

— Azt nálam sohasem lehet előre tudni. Most tovább szeretnék kint maradni, mert nagyon beteg vagyok. Nagyon...

ELŐSZÖR LÁTTAM ILYEN SZOMORÚNAK Balogh Bertát. Lehajtotta a fejét és úgy kért engedélyt a távozásra.

Néztem megörnyedt alakját, bizonytalan járását, s egyszerre a mélykúti találkozás jutott eszembe. A valamikori Balogh Berta villant fel az emlékezetemben néhány pillanatra...

— K. I. —

„Nemsokára anya leszek...”

Sztojka Ilona hamarosan hasznát veszi azoknak az ismereteknek, amelyeket Tökölön, az Anyák iskolája tanfolyamon szerzett. Ötödik hónapos terhes, ez az első gyermeke.

— Mikorra várja a gyermeket?
— Februárra...
— Mennyi van még hátra a büntetésből?
— Decemberben szabadulok, hat hónapom volt csak.
— Első büntényes?
— Voltam már egyszer Tökölön, akkor is lopásért. De többet nem jövök, mert ott lesz a gyerek.

— Mit tanult a tanfolyamon?
— Sok mindent... Hogyan kell megfogni egy kisgyereket, hogy el ne törjön a dereka... Meg aztán fürdetünk, pelenkázunk, öltöztetünk... Akkora babák voltak, mint egy igazi gyerek, és rendes pólya, meg fürdőkád is volt... Én sokat szerepeltem, merthogy nemsokára anya leszek.

— Ha valóban nem jön vissza, akkor hasznosan töltötte bent ezt a néhány hónapot, kétszeresen is...

— Még főzőtanfolyamra is jártam...
— Itt tanult meg főzni?

— Főztem én otthon is, segítettem édesanyámnak, mert tizenhárman vagyunk testvérek. De azért mégis jó volt a tanfolyam, mert különleges ételeket főztünk, meg tésztát is sütöttünk.

— Például?

— Csináltunk pörköltet galuskával, aztán rakott krumplit, székelykáposztát. Meg sütöttünk tekerceset. Milyen tekerces is?...
— Piskótatekerceset?

— Igen, azt. A végén mindig megettük, amit főztünk. Nagyon finom volt, minden jól sikerült, mert a tanfolyam-vezetőnő irányított bennünket.

— Örül anak, hogy anya lesz?

— Nagyon szeretem a kisgyerekeket.

— S a gyerekek apja?

— Az élettársam? Tudja ő is, örül neki.

— Ha szabadul, hova megy?

— Esztergomba. Ott van lakása az élettársamnak, és ott laknak anyukámék is.

— Amikor letartóztatták, terhes volt...
— Igen. De ezt csak itt bent tudtam meg, az orvos mondta.

— Dolgozott valahol?

— Nem, soha nem dolgoztam, otthon kellett segíteni.

— Miből fogja eltartani a gyermeket?

— Az élettársam dolgozik, rendes munkahelye van. Biztosan ad pénzt a gyerekre.

— Nem fél attól, hogy amíg maga itt van, odavesz egy másik asszonyt?

— Kiismertem én, tudom, milyen ember. Volt már élettársa... Ha azt otthagya miattam, akkor engem szeret...

— Jár beszélőre?

— Itt volt... Nagyon várja, hogy hazaehgdedjenek. En is szeretnék már otthon lenni, mégiscsak jobb, mint a börtön.

— Négy hónapja szabadult, amikor újabb büncselekményt követett el. Akkor nem jutott észébe a börtön?

— Nem akartam én sehova bemenni. Tollat vásárolni jöttem a városba. Közben lekéstem a buszt... Hogy miért is mentem abba a lakásba...? Nem tudom... Azt hittem, nincs otthon senki és nyitva felejtették az ajtót... Inkább törjön el a lábam, minthogy én még egyszer...

— A születendő gyermek érdeke azt kívánja, hogy az anyja egyszer s mindenkorra mellette maradjon.

— Megígértem a nevelőnőnek is. A kisgyerek majd visszatart engem. Nem is érek rá csavarogni mellette.

— Mit szeretne, kislányt vagy kislányt?

— Mindegy nekem, csak beteg ne legyen.

— Hogy fogják hívni?

— Úgy mint az apját, Lakatos Istvánnak. Vagy ha kislány lesz, Szilviának...

S. I.

Wuics F. László elítelt — Fővárosi Bv. Intézet — rajza

LABDARÚGÁS

Téli forduló meglepetésekkel

Téli képet öltöttek a labdarúgópályák, sőt Salgótarjánban nemcsak tízcentiméteres hóban, hanem hózáporban játszottak a csapatok. A szezonzáró előtti forduló mind-ezek ellenére érdekesen alakult. Az Úllői úton a Ferencváros mezőnyfölénye dacára pontot veszített a nagy ellenállást tanúsító Rábvál szemben. A Videoton Székesfehérvárott, az Ú. Dózsa Szegeden szerzett két pontot, míg a Csepel és a Honvéd nem bírt egymással. Így a táblázat első négy helyén nem változott a sorrend.

FTC-Rába 2:2

Az FTC jól játszott az első féldobban — csaknem egy kapura — mégis csak egy gól előnyt szerzett. A 13. percben Pusztai 30 méterről beadásnak szánt labdáját a kétségbeesett győri kapus, Palla a saját kapujába öklözte (1:0).

A második féldob nem sejtette, hogy a Ferencváros pontot vesz hazai pályán. Hiába voltak a sorozatos rohamok, a Rába nemcsak jól védekezett, hanem az ellentámadása is sikerrel járt. Az 53. percben Cs. Kovács átadásából Glázer, Bálint és Rab között elegánsan lőtt Hajdú kapujába (1:1). A gól után is a Ferencváros támadott, és a 74. percben újból megszerezte a vezetést: Pusztai szerelte a késlekedő Pozsgait, beadásából Nyilasi higgadtan lőtte Palla kapujába a labdát (2:1).

Ezután Hajdú kapus volt a főszereplő. Először a teljesen tisztán kitörő Glázer elől különleges bravúrral, lábbal spargázva mentett, de a 81. percben szögletűgás után késlekedett a közbelépésél, és Glázer ismét egyenlített (2:2).

Videoton-DVTK 2:0

Székesfehérvárott a csúszós talajú pályán a Videoton győzelme egyetlen pillanattal sem volt vitás, és ha a helyzeteiket jobban kihasználják a fehérváriak, akkor a győzelem aránya nagyobb lehetett volna.

A mérkőzés első gólja a 26. percben esett: Tieber két védő között 12 méterről lőtt a bal sarokba (1:0). A Diósgyőr ritka lefutásokkal kísérletezett, de veszélyt nem tudott teremteni a Videoton kapujánál. Szünet után, az 53. percben Wollek hagyott ki nagy gólhelyzetet, de Jankovics néhány másodperc múlva nyolc méterről a hálóba talált (2:0).

Ú. Dózsa-SZEOL 2:1

Szegeden az első félóra a SZEOL rohamának jegyében telt el, s ekkor nagy munkában volt az újpesti védelem. A 44. percben a 16-os vonalán Fazekas áttemelte a labdát Kádáron, s a földről felpattanó labda a hátvéd kezére pattant. Háromi játékvezető 11-es tételt, s a büntetőt Tóth A. értékesítette (1:0).

Szünet után rákapcsolt az Ú. Dózsa. Először Fekete az ötösről lőtt a kapu mellé, aztán a 61. percben Horváth átadásából a balszélső Nagy gólt szerzett. (2:0). A 74. percben Birinyi beadása nyomán Tóth J. kezét érintette a labda — 11-es. A büntetőből Birinyi rúgta a labdát a kapuba (2:1). A gól után az Ú. Dózsa az eredmény tartására törekedett — sikerrel.

ZTE-Békéscsaba 3:0

Zalaegerszegen könnyen nyert a ZTE. A 13. percben Szatmári átadásából Kelemen

lőtte a labdát a jobb sarokba (1:0). Nem sokkal később Zsírost, majd Filót szabálytalanságért kiállította Kőrös játékvezető. A 40. percben Csepregi beadásából Kelemen a kapu közelébe helyezte a labdát (2:0). Szünet után, az 50. percben Szatmári állította be a végeredményt (3:0).

Vasas-Haladás 3:0

A Fáy utcában a 17. percben már 3:0 volt az eredmény; Gass neve került fel háromszor gyors egymásutánban a villanyújságra. A „mesterhármis” története: a 4. percben a piros-kékek csatára a szombathelyi védelem megingását kihasználva lőtt 16 méterről a jobb sarokba, a 10. percben Zombóri beadását fejelte ugyanoda, majd a 17. percben Váradi szabadrúgása után emelkedett ki a védők közül és harmadszor is a jobb sarokba fejelte a labdát.

Harcosan és ügyesen játszott a Vasas, s gyorsan eldöntötte a találkozó sorsát. A 22. percben Békeit Szarka váltotta fel a Haladás kapujában, s ettől kezdve a Vasas nem tudott gólt rúgni.

A 63. és a 67. percben Farkas hibázott a Vasas kapuja előtt, az eredmény mar nem változott, megérdemelten és a vártnál könnyedebben győzött a Vasas.

SBTC-Kaposvár 2:2

Salgótarjánban mindvégig nagy küzdelmet vívott a két csapat. A mérkőzés az SBTC számára jól kezdődött, már az 5. percben Kajdi gólt szerzett (1:0). A kaposváriak húsz perc elteltével feljöttek, s a féldob vége előtt Kovács beadásából Varga juttatta a labdát a hálóba (1:1).

Szünet után a tarjáni szurkolók meglepetésére a 47. percben Turai lövőszerről beadásánál Szűcs kapus kezéből a labda a bal sarokba hullott (1:2). Nyolc perccel később Burcsa lövése a kapunál csattant. A 68. percben kapu előtti kavargásnál Angyal egyenlített (2:2).

Csepel-Bp. Honvéd 0:0

Csepelen, a forduló egyetlen esti mérkőzésén, a rendező klub nem találta meg a számításait, hiszen alig másfél ezer néző vállalta a tagyoskodást. A kezdés után gyorsan kiderült, hogy akik jó mérkőzésre számítottak, alaposan tévedtek, mert gó-

lok és szép akciók helyett szabálytalanságok és labdakezelési hibák sorozatát láhták.

A második játékrészben valamivel élénkebb volt a küzdelem. A 75. percben Soradás a középkörben felvágta Pintéért, s a csepeli játékosnak el kellett hagynia a pályát.

Ezenkívül említést legfeljebb az érdemel, hogy a csepeli Varga előbb mellé lőtt, aztán fölé fejelte, a 78. percben pedig Vellai kapus módjára húzta le a labdát a kiugró Bartos elől.

Tatabánya-MTK 4:3

Tatabányán havas esőben, csúszós talajú pályán a bányászcsapat a 10. percben szerzte meg a vezetést: Csapó egy csel után a balösszekötői helyéről 18 méterről óriási erővel a bal sarokba bombázott (1:0). Később az MTK-VM főlénybe került, s a 38. percben Tulipán a jobb oldalról középre acott, s a jókor érkező Takács közelről a léca alá vágta a labdát (1:1).

Szünet után Néder nagy hibája után Tulipán tört kapura, már a 16-oson belül járt, amikor Kiss megfogta a csatár lábát. A megítélt 11-esből Borsó lőtt gólt (1:2). Az 55. percben ismét Borsó jeleskedett: 30 méteres lövése a meglepett Kiss fölött a jobb felső sarokba vágódott (1:3).

Ekkor úgy látszott, hogy eldőlt a két pont sorsa. A bányászgyűttes azonban nagy lelkesedéssel újított, és sikerült győznie, bár ebben közrejátszott Bicskei indiszponáltsága. A 70. percben Csapó ívelt középre, és Arany közelről kapásból a jobb sarokba perdített (2:3). Nagy erővel rohmozott a bányász, a 83. percben Szabó Aranyhoz ívelte a labdát, s a középpályás 7 méterről Bicskei fölött a kapuba emelte (3:3). A 87. percben a védőkről kipattant labdát Hegyi 17 méterről óriási erővel vágta a jobb alsó sarokba (4:3).

1. Ferencváros	14	11	2	1	32-13	24
2. Videoton	14	9	2	3	31-14	20
3. Ú. Dózsa	14	9	2	3	31-19	20
4. Bp. Honvéd	14	7	4	3	28-18	18
5. Haladás	14	6	3	5	19-18	15
6. Kaposvár	14	4	7	3	26-27	15
7. Diósgyőr	14	5	4	5	13-16	15
8. Salgótarján	14	6	2	6	26-28	14
9. Csepel	14	4	5	5	17-20	13
10. Vasas	14	5	2	7	23-23	12
11. MTK-VM	14	5	1	8	18-20	11
12. Zalaegerszeg	14	4	2	8	22-24	10
13. Tatabánya	14	2	8	4	16-22	9
14. Rába	14	2	5	7	16-22	9
15. Békéscsaba	14	2	5	7	9-22	9
16. SZEOL	14	3	3	8	12-28	9

UEFA-KUPA

Behozható a két gól hátrány

Barcelona-Vasas 3:1

Thomas walesi bíró sippjére kezdődött a játék, amelynek az első 25 percében még volt a Vasasnak reménye, hogy jó eredménnyel végez. Igaz, a Barcelona rögtön nagy lendülettel támadott.

Ezután a Vasas-játékosok is életjelet adtak, de lassan-lassan Cruyff és társai megmutatták orszláncörmeiket. Az első gólt a sarokkrúgást Rexach végezte el, s a középre szálló labdát Neeskens fejelte a léca alá (1:0).

Erre még gyorsan válaszolt a Vasas. A 25. percben Gass előbb elvesztette a labdát, majd visszaszerzte, átadta Müllernek, aki mintegy 20 méterről remek egyenlítő gólt lőtt (1:1).

A féldob utolsó negyedében azonban felülkerekedett a Barcelona, niután a Vasas védelme sem állt feladatra magaslátán. Vidáts sportszerűtlenséget követett el (sárga lapot is kapott), s Thomas sza-

badrúgást ítélt, Cruyff állt a végrehajtáshoz, s labdáját ezúttal Rexach fejelte előrevedtőve a hálóba (2:1).

Öt perccel a féldob vége előtt Fortes-Neeskens összjáték után, az utóbbi már második gólját szerezte — ezúttal lövéssel. (3:1).

Tíz perccel a mérkőzés vége előtt a Vasas három szöglet-hez is jutott, de egyike sem hozott kézzelfogható eredményt. Mindkét oldalon volt még lehetőség, s a Vasas nem állt messze attól, hogy tovább javíton az eredményen.

Végül is maradt a 3:1-es Barcelona-győzelem, s ez nem is rossz e sztársapattal szemben, amely az előző fordulóban, otthonában 6:1-re győzte le a görög PAOK együttesét, 4:0-ra a Laziót. A Vasas helyzete végül is nem kilátástalan a december 10-i visszavágón. 2:0-lal továbbjuthat az idegenben rúgott góllal.

NB II.

Csak 15 gól

Elfáradtak a csatárok az ősz hajrára — legalábbis ez derül ki az NB II 17. fordulójából: tíz mérkőzésen mindössze tizenötöszer került a hálóba a labda.

Hét támadósr erejéből egy góllra sem futotta, s egyetlen csapat sem nyert egy gólnál nagyobb különységgel.

Komló-MÁV DAC	1:1
Szekszárd-Bábolna	2:1
BVSC-Oroszlány	1:1
Nagybátony-SZMTE	1:2
FOSPED-Budafok	1:1
Bp. Spartacus-V. Izzó	1:0
Olajbányász-Dorog	1:0
Kossuth KFSE-DVSC	0:0
Volán-Várpalota	0:0
Dunaújváros-Pécs	1:0

1. Dunaújváros	17	12	4	1	41-12	28
2. Budafok	17	10	5	2	28-23	25
3. Dorog	17	9	4	4	24-16	22
4. BVSC	17	8	4	5	33-23	20
5. KKFSE	17	8	3	6	31-22	19
6. Volán	17	6	7	4	24-21	19
7. Komló	17	6	6	5	20-19	18
8. DVSC	17	7	4	6	20-27	18
9. Pécs	17	7	3	7	28-13	17
10. SZMTE	17	7	3	7	26-22	17
11. FOSPED	17	6	4	7	27-29	16
12. MÁV DAC	17	7	2	8	23-27	16
13. Várpalota	17	5	6	6	23-27	16
14. Olajbányász	17	5	6	6	16-22	16
15. Oroszlány	17	5	5	7	26-29	15
16. Szekszárd	17	4	6	7	21-29	14
17. Nagybátony	17	4	4	9	18-25	12
18. V. Izzó	17	3	6	8	16-24	12
19. Bp. Spartac.	17	3	5	9	17-39	11
20. Bábolna	17	4	1	12	23-41	9

NB III

Északnyugati csoport

Körmend-Sabaria	2:0
Pét-Ajkai Bányász	0:3
S. Textíles-Füzfő	0:2
Répcelak-Vác	0:0
Dunakeszi-MOTIM TE	0:0
Zalaegerszegi D.-SVSE	0:1
Gy. Textíles-Bauxitb.	1:3
Rákóczi SE-Bakony V.	2:0
Ajkai Alumínium-Pápa	1:1
AURAS SE szabadnapos.	

Sorrend: 1. Füzfő 26 p., 2. Körmend 25 p., 3. Ajkai Alumínium 23 p.

Északkeleti csoport

Héjcsaba-Borsodi B.	0:3
Borsodi V.-Leninváros	2:2
DMTE-Sátoraljaújhely	2:2
Rudabánya-Nyíregyháza	0:0
Egri D.-Záhogy	5:1
Balmazújváros-Egri V.	1:4
Gyöngyös-Hajdú V.	4:0
Kazincbarcika-Rakamaz	4:0
Ózd-MVSC	1:0
SKSE-Balassagyarmat	3:2

Sorrend: 1. Egri D. 25 p., 2. Ózd 24 p., 3. DMTE 21 p.

Délnyugati csoport

PVSK-Dombóvár	3:1
PBTC-Dunaújv. Ép.	3:2
Bp. Építők-BKV Előre	0:2
Enying-Szfv. MÁV	1:2
ERDÉRT-Véménd	3:0
Lőrinci Fonó-Növényo.	3:0
Barcs-Siófok	0:3
Táncsics SE-Perbál	0:1
EMGY SK-Pénzügyőr	1:2
G.-MÁVAG-Mázasszázv.	2:1

Sorrend: 1. Ganz-MÁVAG 26 p., 2. Pénzügyőr 26 p., 3. BKV Előre 23 p.

Délkeleti csoport

Szegedi VSE-Szarvas	0:0
Kecsk. TE-Sütőipar	1:1
ÉGSZÖV-Gyula	2:0
Szabolcs L. SE-Jánoshalma	1:1
Martfű-Kalocsa	1:3
ÉPGÉP-V. Láng	3:3
Szolnoki MÁV-ESMTK	6:2
Lehel SC-Orosháza	3:2
BTASK-Kecsk. SC	5:0
HÓDGÉP-Szegedi D.	0:2

Sorrend: 1. Szarvas 27 p., 2. Sz. MÁV 26 p., 3. BTASK 21 p.

Többet kell futni, harcosabb játszani, csakis így nyerheti meg a Real Madrid az Európa Kupát — vélekedik a spanyol csapat edzője, a jugoszláv Miljan Miljanics.

Huszonöt ezer résztvevője van Lipcse lakói közül annak a tanfolyamnak, amely az utóbbi jellegű testnevelést segítő. Tananyagok: gimnasztika, úszás, dzsesszgimnasztika.

Egy rekord Angliából: 765 bajnoki mérkőzésen szerepelt Terry Paine, a harmadosztályú Hereford United labdarúgója. A régi rekordot Jimmy Dickinson tartotta 764 játékkal.

ÖTTUSA

Világbajnok a magyar csapat, Kancsal Tamás ezüstérmes

Mexikóvárosban, Magyarországot nyerte a XXI. ottusa-világbajnokságot az Egyesült Államok és a Szovjetunió előtt. Az egyéniben a szovjet Lednyev 1973. és 1974. után harmadszor vitte el a pálmát, mögötte 31 pont különységgel Kancsal Tamás az ezüstérmes gazdája. A bronzérmes az angol Fox nyerte, Maracsó negyedik lett, Sasics tizennegyedik.

34 éves Fox állhatott. Maracsó ugyan a futásban nem tudott a legjobb nyolc közé kerülni, de így is sikerült megismételnie tavalyi világbajnoki eredményét, negyedik lett. A magyar csapat újonca, a 27 esztendőss Sasics Szvetiszláv első világbajnokságán a figyelemre méltó 14. helyet szerezte meg.

Öt év után

A magyar válogatott a futásban az ötödik helyen végzett, de a második helyezett Szovjetuniótól és a harmadik Egyesült Államoktól 100 pontnál kisebb vereséget szenvedett, így gond nélkül tartotta meg az első helyét az összetettben. A nagy terv tehát sikerült, az 1970-es warendorfi VB után Mexikóban sikerült újabb aranyérmes szerepnie. A csapatviadalon nem kis meglepetésre az Egyesült Államok lett a második, amelynek csapata a tavalyi világbajnokságon még csak 11. volt. A harmadik helyre a Szovjetunió került, amely a lovaglásban Ivanov rossz teljesítménye miatt pótolhatatlannak tetsző hátrányba került.

Összetett végeredmény

Egyéni világbajnok: Pavel Lednyev 5056, 2. Kancsal Tamás 5025, 3. Jeremy Fox 5016, 4. Maracsó Tibor 4924, ... 14. Sasics 4634.

Csapatvilágbajnok: 1. Magyarország (Kancsal Tamás, Maracsó Tibor, Sasics Szvetiszláv, szövetségi kapitány dr. Nagy Imre) 14 703, 2. Egyesült Államok (Fitzgerald, Greenwald, Burley) 14 444, 3. Szovjetunió (Lednyev, Smeljev, Ivanov) 14 299, 4. Nagy-Britannia 14 180, 5. NSZK 14 180 (a két csapat között a futóeredmény döntött).

Ellenfelek: Szovjetunió, Görögország ...és a csoportelsőnek még egy dél-amerikai válogatott

A Nemzetközi Labdarúgó Szövetség vezérkara elkészítette az 1978. évi argentínai világbajnokságra nevezett 31 európai válogatott csoportbeosztását. A legutóbbi világbajnokság 16-os döntőjében szerepelt nyolc nemzet, valamint a Szovjetunió csapata került egy-egy csoport élére, és a többi ország együttesét sorsolták hozzájuk, a második, a harmadik és a negyedik csoportból.

A négy kategória ez volt: 1. Bulgária, NDK, Olaszország, Jugoszlávia, Hollandia, Lengyelország, Skócia, Svédország, Szovjetunió. 2. Belgium, Csehszlovákia, Anglia, Franciaország, Ausztria, Portugália, Spanyolország, Svájc, Magyarország. 3. Dánia, Finnország, Görögország, Írorság, Észak-Írország, Norvégia, Románia, Wales. 4. Ciprus, Izland, Luxemburg, Málta.

A selejtezőket 1976. január 1. és 1977. december 1. között kell lejátszani.

Magyarország a kilencedik csoportba került, a Szovjetunió és Görögország mellé. Ebből a csoportból a győztesnek a három dél-amerikai csoport első helyezettjeinek körmezőjében harmadik helyen végzett csapattal is kell mérkőznie a 16-os döntőbe jutásért.

EURÓPA:

- I.: Lengyelország, Portugália; Dánia, Ciprus.
 - II.: Olaszország, Anglia, Finnország, Luxemburg.
 - III.: NDK, Ausztria, Törökország, Málta.
 - IV.: Hollandia, Belgium, Észak-Írország, Izland.
 - V.: Bulgária, Franciaország, Írország.
 - VI.: Svédország, Svájc, Norvégia.
 - VII.: Skócia, Csehszlovákia, Wales.
 - VIII.: Jugoszlávia, Spanyolország, Románia.
 - IX.: Szovjetunió, Magyarország, Görögország.
- Még a sorsolás előtt, a FIFA végrehajtó bizottsága zárt ajtók mögött tárgyalt az európai és a dél-amerikai szövetséggel a csapatok kiemeléséről, illetve besorolásáról. A világbajnok NSZK és a rendező Argentína selejtező nélküli résztvevője a 16-os döntőnek, a 31 európai országot pedig négy minőségi kategóriába osztották. Az elsőbe a legutóbbi VB 16-os mezőnyében szerepelt csapatok kerültek, továbbá a Szovjetunió.

ASZTALITENISZ

Secretin volt a főszereplő a magyar nemzetközi bajnokságon

Jacques Secretin volt Szegeden a magyar nemzetközi asztalitenisz-bajnokság főszereplője. A kitűnő francia játékos a férfi egyes döntőjében nagyszerű küzdelemben legyőzte a svéd világbajnok Bengstont, aztán vegyes párosban Bergeret-vel az oldalán szintén az első helyen végzett. Emellett a férfi párosban és a csapatversenyben kétszer volt harmadik.

Még egy döntőben nyertek a franciák: a Bergeret, Thiriet női páros angol ellenfelével szemben szerezte meg az elsőbbséget. A férfi páros a csehszlovák Orlovski, Kunz kettősnek jutott.

A döntők eredményei: Férfi egyes: Secretin-Bengstont 3:2 (14, 19, - 19, - 7, 12). Női egyes: Hammersley (angol) - Hellmann (svéd) 3:1 (8, - 12, 13, 13). Női páros: Bergeret, Thiriet (francia) - Hammersley, Knight 3:1 (18, 14, - 15, 16). Férfi páros: Orlovski, Kunz (csehszlovák) - Leiss, Engel (NSZK) 3:2 (13, 21, 21, - 16, 16). Páros: Secretin, Bergeret - Stellwag, Hirschmüller (NSZK) 3:0 (16, 13, 5).

TUDOMÁNY TECHNIKA

Svédország és a dohányzás

Elegendő, ha egyetlen ember kéri, és hivatalban, ülés-teremben a dohányosnak azonnal el kell oltaniuk a cigarettát, a szivart, a pipát, és attól kezdve az említett helyiségekben szigorúan tilos a dohányzás. Ez is annak a dohányzással szembeni kampánynak egyik intézkedése, amelyet a svédországi kormány július 1-én indított. A kampány keretében Svédországot a nem dohányzó országává akarják alakítani.

Nem mintha a svédek szokatlanul erős dohányosok lennének. Az évente 1 főre eső 1400 cigarettával kb. egy szinten állnak az olaszokkal, kétszer annyit szívnak, mint a norvégok, de jóval kevesebbet füstölnek, mint Amerikában, ahol az egy főre eső éves cigarettamennyiség eléri a 4270 darabot. És mindez annak ellenére, hogy éppen az Egyesült Államokban hangzottak első ízben, hogy összefüggés van a dohányzás és a rák között.

Svédországban, ahol meglehetősen drága a cigaretták, szigorúan tilos dohányozni a nyilvános helyiségekben, közlekedési eszközökön és minden olyan közúti vagy állami hivatalban, ahol a nagyközönség is megfordul.

A svéd kormány akkor hozta ezt a döntését, amikor egy orvosi beszámolóból kiderült, hogy 1974-ben a dohányzás Svédországban 2700 halálesetet okozott, és 4000 új rákos megbetegedést idézett elő. „A dohányfüst több ember életét oltja ki, mint a gépkocsi” — jelentette ki Otto Liljedhal, a Karolinska Intézet docense. A statisztikai adatok szerint 1974-ben Svédországban 1700 ember halt meg közúti baleset következtében.

Amellett, hogy valamennyi svéd munkahelyen egyetlen személy kérésére is megtilthatják a dohányzást, az új dohányzással szembeni intézkedések keretében megtiltják a dohány minden nem reklámozását, 16 éven aluliaknak nem árusítanak cigarettát, továbbá emelik a dohányfélék árát, kotelezzik a cigarettagyárakat,

hogy a cigarettadobozokon hívják fel a dohányosok figyelmét a dohány egészségére káros hatására.

A svéd kormány 11 minisztere (közülük hatan dohányoznak) azonban nem rekedt meg ezeknél az intézkedéseknél. Mindannyian belátják, hogy a dohányzás ártalmait kizárólag radikális intézkedésekkel lehet kiküszöbölni. Egyhangúlag jóváhagyták egy olyan reklámtervezetet, amely a bölcsőtől a koporsóig elretentő példákkal bombázza a svédeket.

Ez a „bombázás” szinte a fogamzás pillanatában megkezdődik. Amint a nőgyógyász tudomást szerez a terhességről, a dohányos pácienseit összehozza egy pszichológussal, aki felhívja a nők figyelmét arra, milyen veszélyt rejt magában a dohányzás az anyára és a magzatra nézve. Ezt követően a terhesség folyamán nap mint nap „bombázzák” a leendő mamákat, postán küldött dohányzással szembeni propagandafüzetekkel is.

Szülés után a dohányzás elleni küzdelem a nőgyógyásztól a gyermekgyógyászra kerül. A gyermekgyógyász, aki 7 éves korig kísérő figyelemmel a gyermek fejlődését, minden látogatása alkalmával igyekszik lebeszélni a dohányzástól az anyákat, akik még nem tudták felszámolni a káros szenvedélyüket.

Hétéves korban a svéd gyermekeket beírják iskolába. Az első osztálytól kezdve elmagyarazzák a gyermekeknek, hogy a cigarettafüst káros az egészségre. A svéd kormány azt reméli, hogy ezzel nemcsak a gyermekek kedvét veszik el a dohányzástól, hanem közvetve hatást gyakorolhatnak a szülőkre is.

Az anyákon és a gyermekeken kívül azonban a kormány nem feledkezett meg az apákról és a gyermektelen felnőttekről sem. Ösztönözve évente óriási összeget fordít három éven át egy hatalmas dohányzással szembeni kampányra, amelybe bekapcsolja a televíziót, a rádiót és a sajtót is.

A természet hangyák titokzatos világa

Becker professzor, a nyugat-bérlini Szövetségi Anyagvizsgáló Intézet alelnöke érdekes kísérletet végzett: fadarabokat helyezett egy természet hangyaboly köré. Az állatok azonnal négy tökéletesen fedett, alagúterű folyosót építettek földből és hulladékokból a táplálék irányába. Hajszálpontosan a négy fő égtáj, észak, kelet, dél és nyugat felé. Ekkor műszerek segítségével megzavarta a föld mágneses erőterét, mire a természetek otthagyták a régi folyosókat és négy újat építettek, megint csak észak, kelet, dél és nyugat irányába.

E kísérlet közben először figyelték meg, hogy állatok a föld mágneses erőterét érzékelve végeznek közösségi munkát.

Ennél is érdekesebb azonban a természetek étvágyának ingadozása. Van olyan nap, amikor egy természet hangya hússzor annyi fát tud felfalni, mint előző nap, noha ugyanannyi táplálék áll rendelkezésére. S ami egészen különös: a sok millió lakóból álló hangya-„állam” minden tagja ugyanabban az ütemben falánk vagy étvágytalan. Egy-egy periódus huszonnégy napig tart.

Pontosan ennyi idő alatt fordul meg a Nap saját tengelye körül. A természet természetesen nem látja a Napot, de megérzik a napközösségnek és a napfoltoknak a föld atmoszférájára gyakorolt hatását. A természet hangyáknak csökkenő napfolttevékenység idején van a legnagyobb étvágyuk.

E parányi állatok életét azonban nemcsak a mágneses, hanem az elektromos erők is befolyásolják. Amikor a kutató bádogfalakkal szigetelte el a természetállam lakóinak „munkahelyét” a föld atmoszférájának természetes elektromos mezejétől, az állatok semmi kedvet sem mutatnak ahhoz, hogy letről lefelé építsenek új folyosókat fatörzsekben. Távoli viharok villámlásai következtében keletkező elektromos zavarok is befolyásolják építőmunkájukat.

A természet hangyák különösen telihold és újhoid idején építenek szorgalmasan, míg más napokon lényegesen kevesebbet dolgoznak.

Honnan tudják vajon a vak, és föld alatti folyosókban élő állatok, hogy éppen telihold vagy újhoid van? A kutató a természetek közvetlen közelében egy 140 kilós ólomtömböt állított fel, aminek szomszédságában nem érzékelhették többé a holdfázisokat. Magatartásukat ez sem változtatta meg. Mindez arra utal, hogy a természet nyilván egy számunkra elközösíthetetlenül kifinomult belső műszer segítségével érzékeli a nehézségi erőt.

Noha a kísérlet sok eredménnyel járt, egyelőre nem tisztázódott a rejtély: mi ösztönzi a természet hangyákat éppen teli- és újholdkor olyan szorgalmas munkára, miért zavarják őket a távoli zivatarok és a napfoltok, és miért építik folyosóikat éppen a négy égtáj irányába.

Utca Moszkva alatt

A jövőben a föld alatt közlekedési „folyosók” kötik majd össze a szovjet főváros 7 körzetét a városközponttal. Felépítésüket a Moszkva föld alatti területeinek felhasználására szolgáló terv irányozza elő, melyet nemrég hagyott jóvá a városi tanács.

A tervezet célja, hogy a felszínről eltávolítsanak minden olyan létesítményt, melyeknek nincs szükségük nappali fényre. Így módon az ember számára értékes városi területek, a zöld övezetek, a kertek, a tágas, növényzettel szegett gyalogjárók jobban kialakíthatók a föld alatt helyezik el a garázsokat, az állomásokat, a transzformátorállomásokat, valamint sok kereskedelmi és szolgáltatási vállalatot.

A történelmi és építészeti emlékekkel teli moszkvai városközpontban nem épülnek felhőkarcolók. Ezért éppen itt használják ki majd maximális mértékben a föld alatti területeket.

Azokon a helyeken, ahol a főútvonalak találkoznak, föld alatti „lóherék” épülnek Moszkva legnagyobb vasútállomásai közelében föld alatti közlekedési csomópontokat kívánna létesíteni, ahol autóbussz-állomások és taxilomások is lesznek. Föld alá kerül a városon keresztül haladó vasútvonalak egy része is.

A föld alatti területek felhasználásának tervezete olyan rendszer kiépítését irányozza elő, amely a jövő szerves részévé válhat a föld alatti Moszkva emeletei a metró szintje felett helyezkednek majd el, s csak később kezdik felhasználni a mélyebb szinteket is.

A szovjet tervezők a föld alatti berendezések architektúrájától megkövetelik, hogy az „épületek” legyenek tágasak, biztosítsák a levegőt, a

bőséges világítást és a kényelmes összeköttetést a felszínnel. Általános vélemény szerint e követelményeknek a moszkvai metró 96 állomása megfelel.

Abzolút túzás

Kovács meséli Szabónak: — Az én feleségem a leghíbb nő a világon! — Ugyan, ne mondd! Kovács válasza: — Vízsz. 1., 10., függ. 14. és vízsz. 64.

Vízszintes: 1. A válasz első része (zárt betűk): D. O. A. I. 8. Ige is, főnév is. 10. A válasz második része (zárt betűk): T. R. Á. M). 14. Török férfinév. 15. Fővárosunk egyik sok vihart megért ékes-sége. 17. Minden oldalról körülvett. 18. Fegyvert használni. 20. Némely együlmölcs könnyen elküzdülő része. 21. Gáztűzhely. 22. Régi katonai felvétel. 24. A pézsiorsói „felfutója”. 25. Ma már csak sport-eszköz. 26. Jones világszerte ismert onorettje. 28. Angol „és”. 29. Navon gyors. 30. A fizikában az elemi részecskék mozgásának mértékének nyomtatéka (per-dület). 32. IÉH. 34. Tudományok népszerűsítésével foglalkozó szervezet. 35. Felmenőiről. 36. Navon teszi a nap (ford). 37. Férfinev. 39. Divatos hangszer. 41. Kezével jelez. 42. Szovjet repülőgéptípus betűjele. 43. Gápet állítanak össze. 45. Történelmi városunk. 46. Mozgásképző. 48. Névtűz. 49. A nagy hun király egyik neve. 50. Fegyverrel felfeltűző szavak. 51. Munkáját nem teljesítő. 52. Középen állnak. 54. Kellemszal (régebben). 55. Műtűz. 56. Fizikai fogalom. 57. Kedélytelen, unalmas (régebben szóval). 58. Kistett betű. 59. HUI. 60. Sonkadarab!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14			15				16					
18		19		20					21			
		22		23					24			25
26	27				28			29				
30				31		32		33		34		35
36				37		38		39		40		41
42			43			44				45		
46		47				48				49		
50					51				52			53
54				55				56				57
58			59			60		61			62	
66	67		68			69			70			
71		72				73				74		75
76						77				78		79

62. Egyik egyetemünk rövidítése. 63. Találm. 64. A válasz befejező része (zárt betűk): G. N. A). 65. Sötét színű arcból. 66. Tág. 68. Alabánia pénzegysége. 69. te zordon Kárpátoknak / Fenyvesekkel vadregényes tájai! (Petőfi). 71. Másfelé fordul. 73. Lústan. 74. A francia uralkodó megszólítása volt. 76. Könynyű gáz. 77. Valami után érdeklődni. 78. A nitrogén és az erbium vegyjele. Kettő alkot vágónyt. 44. Üzlet alkalmazott. 45. Győri labdarúgócsapat. 47. Puska része. 49. „Allj... ven Márkus!” (Arany). 51. Arcfesték. 52. Rossz a hatása. 55. Neves svájci matematikus (1707-1783). 57. A penicillin felfedezője. 59. Zeusz és Léda leánya, elrablása miatt tört ki a trójai háború. 61. Az óra teszi. 62. Ilyen a falevel. 65. Azonos betűk. 67. Például a pincsi. 69. Lavest vesz. 70. Harapna már valamit. 72. Színárnyalat. 73. HES. 75. A tetejére. 77. Igekötő. 78. Mutatózó.

Beküldési határidő: 1975. december 13.

ÉRDEKESSÉGEK A SZOVJETUNIÓBÓL

NYOLCVAN ÚJ VÁROS.

Az utóbbi években a Szovjetunió térképén 80 új város neve jelent meg. Több-ségük Szibériában és a Távol-Keleten létesült olyan körzetekben, melyek gazdag ásványkincs-lelőhelyeit, hatalmas energiatartalékaikat és faállományát ma tárják fel intenzíven.

ÁLLATKERTEK.

A Szovjetunióban 26 állatkert van. A legrégebbi a moszkvai állatkert, amelyet 1864-ben alapítottak. Alig egy évvel fiatalabb a leningrádi állatkert. A moszkvai állatkert állományára a leg-gazdagabb. A tervek szerint valamennyi egymillió-nál nagyobb lélekszámú városban létesül állatkert. Bővítik és korszerűsítik a leningrádi, rigai és rosztovi állatkerteket.

„ÜTEMELETES” TŐ.

A világ egyik legérdekesebb tavának tartják azt a tavat, amely a Szovjetunió északi végén, a barents-tengeri Kildin szigetén található. E tó vize öt rétegre alkot. Az első réteg édesvíz, amelyben édesvízi halak találhatók, a második réteg sós: ezt medúzák és rákfélék népesítik be. A

harmadik „emelet” sós tengervízben tengeri törpehalak verek tanyát. A negyedik — vörös színű — vízréteg baktériumok lakóhelye. Végül az ötödik réteg kénhidrogént tartalmaz.

AGANCSBÓL KÉSZÜLT ORVOSSÁG.

A szovjet Távol-Keleten speciális farmokon tenyésztik az uszuri foltos szarvast. Az utóbbi húsz évben a farkok szarvasállománya megkettőződött, és elérte a 40 000 darabot. A szarvasok agancsát a gyögyseripar dolgozza fel: ebből készül a pantokrin nevű gyógyszer.

A KOBRAMEREG TITKAI.

Az Üzbég Tudományos Akadémia biológiai intézetének dolgozói évek óta azon fáradoznak, hogy megfejtsék az ázsiai kobra — az egyik legveszélyesebb kígyófajta — mérge hatásának titkát. Statisztikai adatok szerint évente mintegy félmillió embert marnak meg ezek a kígyók, a halálos áldozatok száma mintegy 40 000. A kígyómérgek hatásának megismerése és a leg hatásosabb szerum kidolgozása tehát elsőrendű kérdés.

Befejeződött a főútvonalak felújítása

Az úthálózat fejlesztésében elért eredményekről tájékoztatót az országgyűlés építési és közlekedési bizottsága. A tanácskozáson, amelyen részt vett Inokai János, az országgyűlés alelnöke is, dr. Ábrahám Kálmán közlekedés- és postaügyi államtitkár ismertette a képviselőkkel közúthálózatunk fejlesztésének eredményeit és terveit.

Elmondta, hogy az idei esztendő végére — egyúttal a IV. ötéves terv befejezéséig — 30 ezer kilométerrel növekszik az országos úthálózat hossza, és öt év alatt 14 százalékkal növekedett a korszerű burkolatú utak aránya. A főútvonalak hossza már megközelíti a 6200 kilométert — ezen bonyolódik le a forgalom 60 százaléka — és amint közútdomásmá, befejeződött az egy-számjegyű főutak felújítása. A kétszámjegyű főutak közül is már csak 1300 kilométernyit kell korszerűsíteni. A 23 ezer kilométernyi alsóbrendű úthálózaton is van még javítani való, de lassan eltűnnek a makadám burkolatok, és a legutóbbi öt esztendőben 250 kilométerrel csökkent a kiépítetlen földutak hossza.

A közlekedési tárca 25 milliárd forintot költött a IV. ötéves terv esztendeiben az országos közúthálózat fejlesztésére. Egyebek között 134 bekötő utat építettek, és ez azt jelenti, hogy minden olyan településnek jó közlekedési kapcsolata van, amelynek lélekszáma eléri a kétszázat. Ez világviszonylatban is ritkaság. Folytatódott az autópálya-hálózat kialakítására vonatkozó kormányhatározat végrehajtása: elkészült az M 1-es fél autópálya Tatabánya és Komárom között, az M 7-es autópálya egészen a Balatonig, és az építők most az M 3-as Budapest és Gödöllő közötti szakaszán dolgoznak. A tervidőszakban elkészült az algyői Tisza-híd, a medvei Duna-híd, a kunszentmártoni Körös-híd és korszerűsítették a rakamazi ártéri Tisza-hídat, a makói ártéri Maros-hídat, az árpási ártéri Rába-hídat.

A következő ötéves terv fejlesztési elképzeléseit a forgalom növekedése diktálja: 1980-ban 16 ezer autóbusz, 900 ezer személygépkocsi, 850 ezer motorkerékpár és 15 ezer tehergépkocsi fut majd útjainkon. A közúti áruszállításban a tervidőszak végére

12 milliárd árutonna-kilométeres teljesítmény várható. Amint az államtitkár elmondta, a fejlesztési teendőket nyilvánvalóan az anyagi lehetőségekkel összhangban rangsorolják, de a legfontosabb az, hogy minden szinten sikerült végre elejét venni az olyan kérdések felvetésének, hogy a rendelkezésre álló összegből vagy a bekötő utakat, vagy a főútvonalakat, vagy az autópálya-hálózatot fejlesztik. A vagy-vagy helyett olyan döntés született, hogy a hazai közúthálózatot általánosságban, a mindenkori igényeknek megfelelően kell fejleszteni, és ebbe éppúgy beletartoznak a bekötő utak, mint a forgalom mai követelményei közepette elengedhetetlenül fontos autópálya. Bizonyos rangsorolásra azért szükség van. Ahhoz, hogy az egymással szemben haladó két járműsor biztonságosan elérjen egymás mellett, legalább hat méter széles utak kellenek. A 30 ezer kilométeres hazai úthálózatát-lagos szélessége most alig haladja meg az öt métert. Ezért főképp ezt kell tekintetbe venni a tervek összeállításakor. Hasonlóan fontos az utak terhelhetősége. Miközben mind nagyobb autóbuszok, kamionok járnak közútjainkon, úthálózatunk nagyobb része nem alkalmas a járművenkénti 10 tonnás terhelésre. A szélesítés és a burkolatok megerősítésén felül az úgynevezett szintbeni közúti-vasúti keresztesedések veszélyeit is meg kell szüntetni. A KPM felmérése szerint 450 olyan, biztosítás nélküli keresztesedés van az országban, ahol rendszeresen tömegközlekedési járművek haladnak át. Ezek biztonságosabbá tételére első lépésként fénykorompókat szerelnek fel, majd a gyorsított program keretében a tervidőszak végére befejezik a munkát.

A tájékoztatót követően a bizottság tagjai közérdekű kérdésekre kértek választ dr. Ábrahám Kálmántól. Szó volt a városokban mindinkább súlyosbodó parkolási gondokról, a közúti járművek által okozott levegőszennyeződésről, a makadám utak korszerűsítéséről, a gyalogos-átkelőhelyek biztonságáról és arról a régi gondról, hogy a közutak mentén még mindig sok az olyan bokor, magasra nőtt gaz, amely a biztonságos látást akadályozza.

A legtöbb eredményt a fiatalok szakmai továbbképzésében érték el, az iparágban dolgozó fiatalok között felére csökkent azok száma, akik nem fejezték be az általános iskolai tanulmányokat. Továbbra is gondot okoz viszont, hogy 44 ezer fiatal nem rendelkezik szakképzettséggel, s ezek szakmai képzésének megoldását sürgős feladatként jelölték meg. A technikusok, s más középfokú végzettségű szakemberek továbbképzésére is programot dolgoztak ki. 1974-ben 4404 ipari technikus részesült magasabb fokú képzésben. Nőtt a tanfolyamok száma, s a régiék mellett újabb szakterületeken indult meg a képzés.

Két év alatt 7000 technikus továbbképzését tervezik, s ez év végére a szakmai továbbképzést — a fokozatosság elvének érvényesítésével — valamennyi jelentősebb szakterületre és foglalkozási csoportra kiterjesztik. Bejelentették: a közeljövőben miniszteri rendelettel szabályozzák a mesterszakmák továbbképzését és a művezetők képzését. Az anyagi feltételek további javításával elsősorban a nők és a fiatalok szakmai képzésében való részvételének arányát kívánják növelni.

Miniszteri értekezlet az oktatásról

A nehéziparban az elmúlt három esztendő alatt — az eredeti tervekkel túlteljesítve, több mint 100 ezer munkás, az iparág fizikai dolgozóinak közel a fele, vett részt szakmai továbbképzésen — állapították meg a Nehézipari Minisztérium vezetőinek értekezletén.

A tárcahoz tartozó vállalatoknál szervezettebbé vált az oktatás, növekedett a színvonal. Különösen a szakmunkások továbbképzésében történt ugrásszerű változás. 1974-ben már 29 446 munkás — közülük 2809 nő — vett részt szakmai továbbképzésben. Korábban súlyos gondokat jelentett, hogy a NIM-hez tartozó vállalatok dolgozóinak közül 83 ezren nem rendelkeztek az általános iskola nyolc osztályával. 1974-ben 2098 dolgozó fejezte be általános iskolai tanulmányait.

Az idén a továbbképzésben részt vevő dolgozók száma már eléri a 40 ezret, s tovább növekedett az általános iskolai tanulmányait befejező dolgozók száma is. Mindebben szerepe volt annak is, hogy a vállalatok többségénél jól alkalmazták az anyagi és erkölcsi ösztönzőket: munkaidő-kedvezményeket adtak a továbbtanulóknak, s a legtöbb esetben vállalták a továbbképzés költségeit.

Művelődési központ épül Debrecenben

A régóta néhány száz méternyire kibontakozó új debreceni városrész meghatározó épületének ígérkezik a művelődési központ, amelynek alapkövét egy esztendőre rakták le a nemrég avatott Lenin-szobor, a keleti tehermentesítő út és egynehány éves lakótelep szomszédságában. A Hajdúság művelődésügyiének gazdája számára a 130 millió forintba kerülő létesítménynek még a városképinél is fontosabb haszna lesz az, hogy két év múlva megkezdhetik az áthurokolódást mostani, régi lakóházba bepréselt helyükről a komfortos újba.

A 24 méter magas épületben több előadótermet is berendeznek, amelyek közül a legnagyobb, a változtatható helyen és módon felállítható színpadú színházterem 400, a másik — több célra is használható — pedig 200 személyes lesz. Egy-egy alkalommal 120 nézőnek nyújthat majd emlékezetes órákat a bábszínház, amely Debrecenben hagyományosan volt, most nincsen, de 1977 után megint lesz.

A kamarateremmel főképp a város és a megye jó hírű amatőr együttesei, irodalmi színpadai jutnak alkalom a népszerű és létszámát most csak a helyhiány miatt növelni nem tudó csillagászszakkörnek is. A különböző együttesek az elektroakusztika korszerű eszközeivel is ellátott termekben próbálhatnak majd. Tervezik, hogy az új létesítménybe a már a népművészeti előléptetett régi mesterségek most ki tudja, hány helyen szorongó-dolgozó amatőr művelőit is be fogják csábítani, ami bizonyára nem lesz nehéz.

Kialakulóban a kecskeméti gabonaiipari kombinát

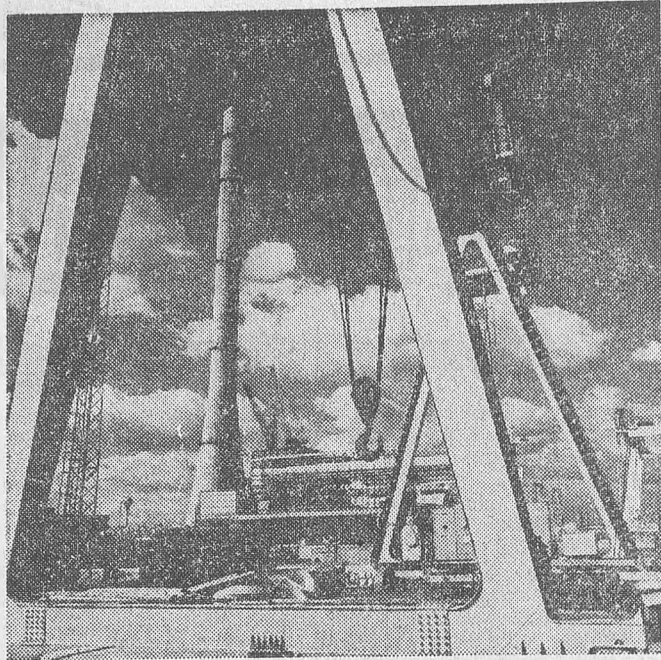
Egyetlen órára sem állt meg a munka az elmúlt egy hónap alatt a kecskeméti új gabonátároló építkezésénél. Százhatvan munkás váltott műszakban dolgozott a 2230 vagonos termény befogadására alkalmas vasbeton silótornyok mielőbbi átadásáért. A technológia is szükségessé tette a folyamatos munkát, ugyanis a korszerű csúszószaluzásos eljárással óránként 6 centiméterrel növelték a 18 torony magasságát, s már elérték a végső 45 métert.

A tárolók gyarapítására Bács-Kiskun megyében is nagy szükség van. Az 1970 óta felfelé ívelő termeléssel — annak ellenére, hogy 3500 vagon gabona elhelyezésére alkalmas tároló épült állami célcsoportos beruházásból — nem tartott lépést a tárolókapacitás növekedése. Az idén össze 150 ezer tonnányi szükség- és bértárolóban helyezték el a megyei gabonafelvásárló- és feldolgozó vállalat.

A Kecskeméti tároló kivételével — amelyet a járulekös épületek és a gépszerelesek elkészülte után, 1977 végén adnak át — Kalocsán 1100 vagonos fémsiló építése is elkezdődött, amelyben a kecskeméti mintegy fél évvel hamarabb tudnak gabonát tárolni.

A következő években állami célcsoportos beruházásból tovább folytatódik a teljesen gépesített, központi vezérlésű gabonaráktár építése. Az ötödik ötéves terv végére a jelenleginél csaknem hétezer vagonnal több terményt tudnak Bács-Kiskunban korszerű körülmények között elhelyezni. A kecskeméti tároló mellett 1977-ben megkezdődik az óránként 10 tonna takarmányt készítésére alkalmas gyár építése, amelyet három éven belül üzembe állítanak. Ennek szomszédságában pedig, a tízéves távlati terv szerint, nagy teljesítményű malom épül. Ezzel Kecskeméten elkészül a gabonakombinát, ahol a tárolás, feldolgozás egy településen történik.

AZ ÉPÜLŐ TISZAI HŐERŐMŰ

Az Erőmű Beruházó Vállalat irányításával, csaknem 100 vállalat közös munkájával épül Leninvárosban az új Tiszai Hőerőmű. A beruházás első ütemében négy, egyenként 215 megawatt teljesítményű egységet építenek fel. Jelenleg a technikai be rendezéseket szerelik.

Hat új kirándulóközpont

Szurdi István belkereskedelmi miniszter elnökletével ülést tartott az Országos Idegenforgalmi Tanács. A belföldi turizmus helyzete és a közlekedés fejlesztése szerepelt napirenden.

A vitát több éves vizsgálat előzte meg. A Központi Népi Ellenőrzési Bizottság is elemzte a hazai üdülési-kirándulási lehetőségeket. A számok, a tények azt bizonyították, hogy a szabad idő s az életszínvonal emelkedésével párhuzamosan állandóan fokozódik a belföldi utazási igény. Évente 3—3,5 millióan üdülnek, közülük több mint egymillióan a szakszervezetek, a vállalatok s az intézmények szervezésében, két és fél millióan vesznek részt két- vagy több napos programokon, a hét végén kirándulók számát pedig 16 millióra becsülik. Nemzetközi idegenforgalmunk a szomszédos európai országok átlagánál gyorsabban növekszik, az idén már csaknem tízmillió külföldit fogadunk. Amikor a vendéglátás feltételeiről beszélünk, nem szabad különválasztani a belföldi és a külföldi turizmust, hiszen közösen kell az eddiginél sokkal magasabb ellátást biztosítani.

Jelenleg a szállodákban, kempingekben, bungalókban egyszerre 150 ezer embert tudnak elhelyezni. A fejlesztés a negyedik ötéves tervben jelentős volt, mindenekellett a kempingek bővítésére törekedtek. Az Országos Idegenforgalmi Tanács egymilliárd forintos támogatást biztosított az alapellátást szolgáló kereskedelmi, vendéglátóipari létesítmények kialakításához, a turisták ellátását szolgáló egységek kivitelezéséhez. A keres-

kedelmi ellátást több mint 200 helyen javították ilyen módon.

A kormány határozata nyomán az országban hat kirándulóközpont kialakítását kezdték meg. A legkedvezőbb a helyzet a Velencei-tónál, ahol az ország legnagyobb ifjúsági üdülőközpontja kezdte meg működését, és itt, elsősorban az északi parton, további jelentős építkezéseket terveznek. A Balatonnál mindenekelőtt közművesítésre törekedtek, mert ez valamennyi fejlesztés alapja. Baranyában az Orfűi-tó mellett hozzáláttak az előkészítéshez, itt a Dunántúl egyik legjelentősebb kirándulóközpontját tervezik. Az ország második legnagyobb ipari központjában, Borsod megyében, a közeljövőben hagyják jóvá Aggtelek és környékének fejlesztési tervét.

Az elmúlt évek tapasztalatait összegezve megállapították, hogy a jövőben mindegyik területen a tömegturizmus igényét kell kielégíteni. Eppen ezért az Országos Idegenforgalmi Tanács, jelentős támogatást biztosítva, a kempingek befogadóképességét 25 ezerrel növeli, tehát csaknem megduplázza, és öt ezer bungaló-férőhelyet is épít. A Belkereskedelmi Minisztérium pedig elsősorban a gyors- és önkiszolgáló éttermek, az alapellátást biztosító üzletek építését támogatja. A tapasztalatok szerint a turisták többsége a Balaton, a Duna-kanyart és a fővárost keresi fel. Az OIT a tanácsokkal és a megyei idegenforgalmi hivatalokkal együttműködve minden eddiginél többet fordít belföldi propagandakiadványokra; fel akarják hívni a figyelmet az ország ezernyi érdekességére, látnivalójára.

Miniszteri rendelet a közületi tehérgépjárművek jobb kihasználására

A közlekedés- és postaügyi miniszter a munkaügyi miniszterrel egyetértésben rendeletet adott ki a közületi tehérgépkocsik üres futása csökkentésének, raksúlyuk jobb kihasználásának érdekében. A rendelet, a közlekedési vállalatok és a fegyveres testületek járműveit kivéve, valamennyi közületi szerv teherautóira, nyerges vontatóira és pótkocsijaira vonatkozik, s lényegében megszigorítja a tehérgépjárművek közlekedését.

A rendelkezés szerint, amennyiben valamelyik közület öttonnás vagy annál nagyobb teherautót üresen vagy a raksúly felét el nem érő terheléssel kíván közlekedtetni, be kell jelentenie a területileg illetékes menetirányító irodánál, ahonnan a menetlevélre feltüntetendő visszaigazolást, nyilvántartási számot kap — ennek hiányában a gépkocsi nem indítható útnak. A főváros és a megyeszékhelyek közötti fuvaroknál december 1-től, a megyeszékhelyek közötti közlekedésben március 1-től érvényes a bejelentési kötelezettség.

Ennek alapján a menetirányító a gépkocsi jobb kihasználása érdekében felkéri az üzemeltetőt, hogy működjük közre valamelyik közlekedési vállalat fuvarozásában — akár idegen pótkocsi vontatásával is —, vállaljon más közületűtől áru fuvarozást, vagy a kocsi teljesítményéhez képest kevés áruját vitesse el közlekedési vállalattal vagy más közülettel.

Az ilyen idegen fuvar meg szerzését, vállalását anyagiilag ösztönzi a rendelet. A fuvar létrejöttkor a fuvardíj 5 százaléka a menetirányító, 35 százaléka a közület, 3—5 százaléka a gépkocsivezetőt illeti. Amennyiben a kocsi jobb kihasználása érdekében a gépkocsivezető maga szervez szállítási feladatot, jutaléka a fuvardíj 5—8 százaléka.

Teljesítette ötéves tervét a főváros legnagyobb tatarozóvállalata

A főváros legnagyobb tatarozóvállalata, a 2-es számú Tanácsai Építőipari Vállalat, november közepére teljesítette negyedik ötéves tervét.

A háromezer dolgozót foglalkoztató vállalat — az ország legnagyobb tanácsai építőipari vállalata — főként a fővárosi és a kerületi tanácsok megrendelésére dolgozik. Tevékenységének 70 százaléka a lakó- és középületek tatarozásából és felújításából tevődik össze. Míg 1970-ben 110 millió forint értékű felújítást végzett, addig tavaly már 230 millió forint értékűt. A vállalat a IV., XIII., V., VI., VII., VIII. és X. kerületben végez lakóház-felújításokat és tatarozásokat. Részt vesz a józsefvárosi rekonstrukció épülelibontásánál: e szakmában specialistának számít — a bontást szinte teljesen gépesítette.

Ezen felül részt vállal az új lakónegyedek kommunális létesítményeinek építésében is. A legutóbbi években Angyalföldön, Zuglónban, Rákospalotán és a XII. kerületben épített óvodákat és bölcsődéket, az újjalotai lakótelepen és Zuglónban több ABC-áruházat. Munkája közé tartozik a Baross utcai kórház 126 ágas pavilonja, valamint a Róbert Károly körüli kórház 124 ágas szülészete.

FELIDEJÉHEZ érkezett a cukorgyártás a Sárvári Cukorgyárban. Az üzemben eddig 1600 vagon cukrot készítettek alföldi és nyugat-magyarországi repából.

Bányabővítésre a következő években százmillió forintot fordítanak a Cserépy szénbányánál. Egy új — a becslések szerint hárommillió tonnás — barnaszen mező feltárását már meg is kezdték a sárisápi bányaiüzemnél.

A **VADNÁRCISZOK** védelmére természetvédelmi területet létesítettek Kárpát-Ukrajnában, Huszt környékén, 30 hektárnyi területen. A kutatás most azt vizsgálja, hogy ezek a tipikusan hegyi növények miként települtek át erre a mélyebben fekvő, nyirkos és savanyú talajra. Egyes kutatók szerint a nárcisz a jégmezők megcsúszásakor került a Tisza feletti síkságra, majd alkalmazkodott a körülményekhez.

100 személyes új általános iskolai diákotthon adták át rendeltetésének Mezőhegyesen.

MÉLYSZIVATTYÚK kezdtek meg működésüket a Szegehez közeli Asoththalom határában. A környéken mélyített 14 olajkút közül néhányból ezekkel az óriás szivattyúkkal hozzák felszínre az olajat. Az újonnan épült tankállomás nagy tartályai már megteltek, s a nemrég elkészült távezetéken megindulnak az első olajszállítmányok a szegedi központi gyűjtőállomásra. Asoththalom napi 300 tonna olajjal járul majd hozzá az ország ellátásához.

Hordozható szauzát készítettek a harkovi elektromos készülékekkel foglalkozó tudományos kutatóintézetben. A melezítővel működő szauza mindössze 11 kilogramm, ezért egy bőröndben, amely aljánál is szigetelt, ehhez erősítik a textilsátor, amelyben a páciens helyet foglal.